

1932

საბჭოთა კავშირში

შენდება ინდუსტრიის გი-
განტები, ჰაინით და გიტო-
ნით იმოსება სოციალის-
ტის მზენაბელი გეგმანა...

კაპიტალისტურ ქვეყნებში

იხსება ინდუსტრიის გი-
განტები, სეპარანო მი-
ლავის უგრაფლესობიდან
აღბარ ანოდის კვალი...

დარენილია გოლოდ, ერ-
თი დარბი, რომელსაც არ
გეგმავია კრიზისი. ეს დარ-
ბი არის სავსელო მრავე-
ლობა* (მ. აბაღინე)

ბურჟუაზიულ პრესას ტრადიციად ჰქონდა გადაქცეული სახალწლო შედეგების გამოყვანა, ჯამის გაკეთება საშინაო და საგარეო პოლიტიკისათვის, სახალწლო სურვილების გამოხატვა, და სხვ. ოთხი წლის უსშინელესმა კრიზისმა საფუძვლიანად დაავიწყებინა ბურჟუაზიულ კალმოსნებს და მოღვაწეებს ეს ტრადიცია, დაავიწყებინა იმ მხრივ, რომ მათ ჯამის გაკეთება საშინაო და საგარეო პოლიტიკისათვის უზედუბათ არა წლის დამღვეს, არამედ თითქმის ყოველდღე, რადგან ყოველ დღეს მოაქვს ახალი დასურული ფაბრიკარნები, ახალი მილიონი უმუშევრები, ახალი ასეული ათასები კომპარტიის რიგებში, კაპიტალიზმის საშინაო და საგარეო წინააღმდეგობათა ახალი გართულებანი.

უფრო და უფრო პესიმისტური ხდება ბურჟუაზიულ კალმოსნების და მოღვაწეების პრაგმატიზმი, უფრო და უფრო ვიწროვდება კრიზისის რეალური და ხეივანი მოიძებნოს ვინმე კაპიტალისტურ მსოფლიოში ვინც მუდგარის მსგავსად იტყვის, რომ უმუშევრობა და კრიზისი არ არსებობსო (და ეს სიტყვები ითქვა იმ დროს, როცა ვაშინგტონში შემოდისოდენ უმუშევართა დაშქრობის მონაწილეთა პირველი კოლონები).

და მართლაც მსოფლიო ეკონომიური კრიზისის მანქანებლებს ბურჟუაზიულ სამუაროს ყველაზე უფრო უერთგულესი დამცველებიც კი შეუძლია მიიყვანოს სასოწარკვეთილებამდე. საკმაო არის თვლით გადავადლოთ ზოგიერთი ციფრები, რომ ეს ნათელი შეიქნეს ჩვენთვის.

კაპიტალისტურ მსოფლიოს ნახშირის წარმოება იმყოფება 1899 წლის დონეზე, ფოლადის — 1904 და თუჯის — 1899 წლის დონეზე. ფოლადის გამოდნობა 1932 წ. სექტემბერში შემცირებული იყო: შერთებულ შტატებში 82 პროცენტით, ინგლისში — 52 პროცენტით, საფრანგეთში — 44 პროცენტით.

კრიზისმა განმანადგურებელი გავლენა იქონია საერთაშორისო ეკონომიურ ურთიერთობაზე, მსოფლიო ვაჭრობის ბრუნვა 1932 წლის პირველ ნახევარში შეადგენდა 51 მილიარდ მარკას, ნაცვლად 126,2 მი-

ლიარდი მარკისა 1929 წ. პირველ ნახევარში, ე. ი. შემცირდა 60 პროცენტით.

არაჩვეულებრივად გაიზარდა კაპიტალისტურ სახელმწიფოთა საბიუჯეტო დეფიციტი: საფრანგეთის საბიუჯეტო დეფიციტი აღწევს 13 მილიარდ ფრანკს, ინგლისის — 400-ზე მეტ მილიონ სტერლინგს, შერთებული შტატების (1932 წ. პირველ ოთხ თვეში) 2 მილიარდ დოლარს.

ამის შემდეგ ბუნებრივია, რომ სულ ოროდე წლის წინად ოპტიმისტურად განწყობილი ეკონომისტებიც კი შეიპყრო შიშმა ხვალისდელი დღის წინაშე და ისინი ვეღარ ხედავენ გამოსავალს კრიზისიდან.

ცნობილი ამერიკელი ეკონომისტი ლეონარდ ეირესი კლივლენდის სავაჭრო პალატის ხსენებით წარმოთქმულ სიტყვაში აღნიშნავს, რომ „პოლიტიკური და ეკონომიური ხასიათის მძაფრი კონფლიქტები იქნება 1933 წლის თანამდევნი მოვლენა“-ო.

ბურჟუაზიის სოციალ-ფაშისტების დახმარებით კრიზისის მთელი სიმძიმე გადაეცეს მშრომელი მასების მხარეზე.

ტენსიკის, ინდუსტრიის, სასოფლო მეურნეობის ტენიკური ბაზის უაღრესი განვითარების პირობებში კაპიტალიზმს შეუძლია მხოლოდ სილტაქის, სიმშენობის და უბინაობის უზრუნველყოფა ასეთი მილიონებისათვის, ნახევრად მშენი არსებობის უზრუნველყოფა მრავალ ათეულ მილიონებისათვის.

ქვეყანაში, სადაც სპეციალისტები გამოანგარიშებით ახლანდელი ტენიკური შეიარაღების პირობებში კვირაში 8 საათის მუშაობით თითოეულ ოჯახისათვის შეიძლება 20.000 დოლარის შემოსავლის უზრუნველყოფა — შერთებულ შტატებში ოც მილიონამდე უმუშევარია. ეს იმას ნიშნავს, რომ 80—100 მილიონი სული სიმშენობის საფრთხის წინაშე იმყოფება და მას შეუძლია იქონიოს მხოლოდ „საქველმოქმედო“ ორგანიზაციების „დახმარების“ იმედი, ამ რიცხვში არ შედიან ასეული ათასი გადატაცებული ფერმერები და მათი ოჯახის წევრები. გერმანიაში შემოდგომისათვის უმუშევართა რიცხვი აღწევდა 8—9 მილიონს, ასეთივე მდგომარეობაა სხვა კაპიტალისტურ ქვეყნებში.

„ლარის ართმის, მდიდრის ყურადღება“

ასეთი იყო ფონ-პაპენის მთავრობის პოლიტიკა; ამავე პოლიტიკას განაგრძობს გერმანულ შლეიხერის მთავრობა (მონტაჟი ავსტრიულ ჟურნალ „კუკუ“-იდან).

მაგრამ კაპიტალიზმის კრიზისმა მაგრად დაარტყა არა მარტო მუშათა კლასს, არამედ აგრეთვე ინტელიგენციის საშუალო და უმაღლეს ფენებსაც. უმუშევრად არის დარჩენილი არა მარტო იმ ინტელიგენციის მნიშვნელოვანი ნაწილი, რომელიც თავისუფალი შრომით ირჩენდა თავს, არამედ მალაკვალიფიკური ტენიკური ინტელიგენციის მნიშვნელოვანი ნაწილიც. კაპიტალიზმის კრიზისმა „ზედმეტი“ განაღო ინჟინერ - ტენიკოსების, სწავლულების შრომა, ბევრი უკანასკნელთაგან გადასროლილია გაჭირვების საზღვართან მისულ მუშათა რიგებში.

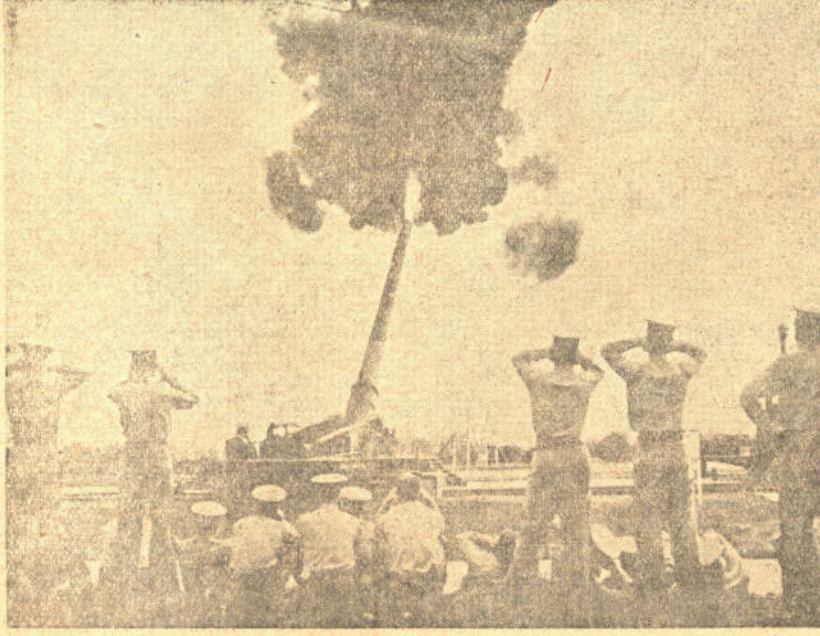
ასეული ათასი მშრომელი გადასროლილია ველური აღმანის საცხოვრებელ ბირობებში: ყუთების ნამტვრევებიდან გაქუთებული ქიზახები, კონსერვების ყუთები — ჭურჭლეულობის მაგიერ, მჭვარტიანი და მჭები — ელექტრობის სანაში, სანაგვე ყუთებში ამოკრეფილი ნარჩენები — საკვებათ, — ასეთი ცხოვრების ის პირობები, რომლებიც შეიქმნა ათეულ მილიონებისათვის კრიზისის შედეგად ამერიკაში, ინგლისში, გერმანიაში, საფრანგეთში, პოლონეთში და სხვაგან.

ამ „საცხოვრებელი“ პირობების შედეგად მშრომელი მასები გადაგვარების გზაზე არიან დამდგარი: არაჩვეულებრივად გაზვიადებულია, სიკვდილიანობა, თვითმკვლელობა, სისხლის სამართლის დანაშაულებანი. მარტო გერმანიაში 1931 წლის გაჭირვების ნიადაგზე თავი მოკლა 20.000 კაცმა. ბერლინში ბავშვების 47 პროცენტს არა აქვს საკუთარი საწოლი. მრავალი ათეული ათასი ბავში მოკლებულია სკოლაში სიარულის საშუალებას, რადგან არა აქვს ფისსაცილი და ტანსაცმელი. ასეთ მდგომარეობაში იმყოფებიან არა მარტო სასოფლო ჰასაქის ბავშვები. ნიუ-იორკის ჟურნალში „ვანიტი ფირ“ ჯიფერსონ ჩივს მოჰყავს ფაქტი, რომ „სამხრეთის ერთ დიდ უნივერსიტეტის სტუდენტებს ხანდაზნად მოაქვთ სათბობი მასალა და პროდუქტები, როგორც ლექციების მოსმენის ფასი“.

უაღრესად საგულისხმოა ის შევსება, რომელსაც „შვიტარული გაზეთი „ნეივ ციურისერ ცეიტუნგ“ ამღვეს ამერიკის თანამედროვე მდგომარეობას:

„ამერიკაში იზრდება საკვები მასალების, ნედლეულის, ტანსაცმელის, მანქანების, ავტომობილების მარაგი, მალაქსართულიანი სახლების სიმადლე კიდევ უფრო იზრდება.

იმპერიალისტების „განთავსება“

სპეციალურ პლატფორმაზე დადგმულ ახალ 16 დიუმინი ზარბაზნის გამოცდა შერით შტატებში. გამოცდა სრულდება აბერდინის სამხედრო ბანაკში.

პრიზისი, სიფილისა და სილათაკის გეოგრაფიკული ზამთარი კავიტალისტური მსოფლიო

საქართველო

მრავალი ათასი დახურული ფაბრიკა-ფარხები, ათეულ მილიონ უმუშევარი, მასობის უკიდურესი გადატანებით და სიფილიზმით, კლასობრივი ბრძოლების ზრდით, მილიარდობითი საბრძოლველი დეფიციტით, იმპერიალისტური წინააღმდეგობათა უკიდურესი გამწვანებით, გააფთხებული საოცარი სამზადისით ხვდება კავიტალისტური მსოფლიო 1933 წელს.

ქვემოთმოყვანილი მასალები წარმოადგენს კავიტალისტური ძველები გააფთხებული პრიზისი კატარა ილიუსტრაციას.

მ უ ი რ ი ნ ბ ლ ი ს ი *

16 გ ვ ა მ ი

მე მივმზადებდი გლაზგოში, მე კარგად გამოვიძინე მე-3 კლასის საწოლ ვაგონში, კარგ სკამზე—მატრასით და ბალიშით. დავიბანე პირი და გავიბარსე ასე, როგორც სახლში და ვისაუბრე ვაგონ-სტოვანში. ცივილიზაციამ გადასარა საკონი კომფორტით მოგზაურობისა იმითვის, ვინც მიემგზავრება ინგლისიდან შოტლანდიაში, მაგრამ სამაგიეროდ მას არ გადაუტრია იმის საკითხი, თუ როგორ გამოჰყვე ბოს და უზრუნველყოს თავისუფალი ინგლისისა და შოტლანდიის მრავალი მქონებელი.

მე ვათვლიერებ გაზეთების ამონაჭრების გროვას, რომლებიც თან მიმაქვს, გუშინდელ გაზეთში მე წავიკითხე უმუშევრების თვითმკვლელობის შესახებ, მას თვით მკვლელობის წინ მოეკლა ცოლი და ბავშვი, შემდეგ მე მოვიგონე, რომ „გაპირების“ შემოწმების „შესახებ კანონის“ გამოცემის პირველი თვის განმავლობაში მე ვაგროვებდი ყველა ცნობებს უმუშევართა თვითმკვლელობის შესახებ. მე მაქვს 29 ასეთი ამონაჭერი 24 ნოემბრიდან 23 დეკემბრამდე. საშუალოდ ერთი თვითმკვლელობა დღეში. ამონაჭრების ჩემი კრებული რასაცვირველია, სრული არ არის, ერთი მაგნიტარია, რომელიც ამ რამდენიმე ხნის წინათ მუშაობდა შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ დანიშნულ კომისიაში, მაშინ, რომ ოფიციალური ცნობებით უმუშევართა თვითმკვლელობის რიცხვი საშუალოდ ოდრის ორს.

შეუძლებელია ყველა ამ ცნობების წაკითხვა ისე, რომ ის იკრძალო უმუშევრობის საშინელი ტრაოდია. მე მინდა აქ მოვიყვანო ყველაზე უფრო ოკლასიური ფაქტები.

I.

გორჯ კრი იყო მემოაროე, მისი პასაჟი—62 წელი. მისი გვამი იპოვეს ერვოშის არხში. მისი სიძე ჯემს კრიც გვიამბობს, რომ კრი უმუშევრობის გამო სასოწარკვეთილებამდე იყო მისული. მას ეწინააღმდეგებოდა „გაპირების“ შემოწმების“ კანონთან დაკავშირებით მას წართმეგინ დახმარებას. წარწინ მას მოუკვდა (ოკლი).

მოსამართლემ დაადასტურა ფაქტი „თვითმკვლელობის“ შერყეული ფსიხიკის საფუძველზე*.

II.

მერი ფულერი, 61 წლის, მკვდარი იპოვეს მის ბინაზე. იგი იჯდა თავჩარგული გაზის ლუმენში, მისმა ცოლმა გეაცნობა, რომ მას სამუშაო ჰქონდა 38 წლის განმავლობაში და მხოლოდ ორი წლის წინ დაჰქარგა სამუშაო, რადგან წარმოება, სადაც ის მუშაობდა, გაკოტრდა. ამის შემდეგ

მან ათასგვარი ცდების მიუხედავად ვერ იშოვა სამუშაო.

„იმ დილას—განაგრძობს ცოლი,—ის კვლავ წავიდა სამუშაოს საძებრად, სადაც მას განუცხადეს, რომ ძალიან მოხუცია და თავისუფალი ადგილი მისცეს სხვას. სახლში ძლიერ აღელვებული მოვიდა“.

მოსამართლეს გამოაქვს იგივე დასკვნა. რაც კრის შესახებ.

III.

ვალტერ მილერი, 42 წლის, მკვდარი იპოვეს თავის საწოლში. რეზინის მილის ერთი ბოლო იყო ბალიშზე, მეორე მიმაგრებული იყო გაზის ონკანზე. ის მასხურო ზღა კინოში.

მისი და გვიამბობს, რომ უმუშევრობა ძლიერ აწუხებდა მას. იმ დილას, როცა მან თავი მოიკლა, დას მიუღია წერილი მასში ჩადებულ ერთსტრილინგარ ბანკოტით. წერილში ეწერა: „მიიღე ეს ფული, მშვიდობით“.

ბინის პატრონი ქალი გვიამბობს, რომ მილერს ჰქონდა ორი ოთახი, ორი კვირის წინ მილერი შეეცდებოდა მას—შეეძლია თუ არა უარი სთქვას იმ ოთახზე, რომელიც თანხმობდა. ბინის პატრონმა მიიღო მისგან წერილი ასეთი შინაარსის: „ოთახები თქვენს განკარგულებაშია, ბინის ქირას იპოვით მაგიდაზე, მე თქვენი არაფერი მმართებს“.

მოსამართლემ განაცხადა, რომ უმუშევრობამ, როგორც სწავს, გავლენა მოახდინა მის გონებაზე და დაადასტურა „თვითმკვლელობა“ შერყეულ ფსიხიკის საფუძველზე*.

IV.

მუშა ტომას კასტი, 48 წლის, მკვდარი იპოვეს სამართლებლით ყელგამოკიდოი, ცოლი გვიამბობს, რომ ის ავად იყო ბრინხით და რომ მათი ორი ბავშვიც ავადმყოფი. კასტი ძლიერ სულიერ ტანჯვას განიცდიდა უმუშევრობის გამო და უკვე გავიდა ვადა, რომლის განმავლობაში მას ჰქონდა დახმარების მიღების უფლება (26 კვირა). მას ეწინააღმდეგებოდა, რომ საზოგადოებრივი დახმარების კომიტეტი მას კიწისკერით გამოისტუმრებდეს, იმ დილას, როცა ის უნდა წასულიყო საზოგადოებრივი დახმარების კომიტეტში. მან ცოლს ლოგინში მიუტრია ფინჯანი ჩაი და ლთხრა, რომ ჩაი დაბლა რომ აანთოს გაზი, როცა ცოლი ჩაივდა ქვევით, ქმარი მკვდარი დახვდა.

მოსამართლეს დასკვნა: „თვითმკვლელობა“ შერყეული ფსიხიკის საფუძველზე.

V.

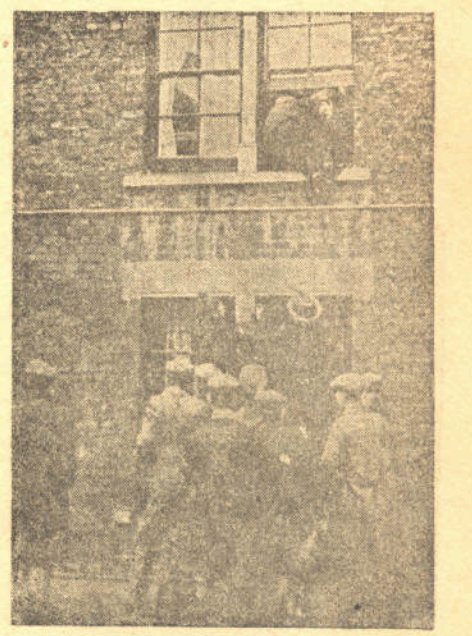
ვალტერ გარის, 61 წლის, იპოვეს მკვდარი, გაზით მოწამლული, ცოლი გვიამბობს, რომ მთელი უკანასკნელი კვირის განმავლობაში ძლიერ ტანჯვას განიცდიდა.

რადგან მას წართმეგინ დახმარება, მაშინვე ის იმედს არ ჰქარავდა. ის იღებდა პატარა პენსიას, ვინაიდან დაქრალი იყო ფეხში სამხრეთ-აფრიკის ომის დროს. ამრად ის ნაწილობრივ შრომის უნარიყოლე ბული იყო: ეს იყო ერთ-ერთი მისწინების, რომ მან დაჰქარგა სამუშაო.

VI.

ჯემს კარტლენდმა, 61 წლის, თავი მოწამლა გაზით, ის ვაჭრობდა ავეჯით, უმუშევრობამ კატასტროფული გავლენა იქონია მის საქმეებზე. ამირებდა მთელი თავისი საქონლის გაყიდვას და ოთახის დაქირავებას საომე, მოწმე აცხადებს: „რო“

უმუშევრობას ასახლებაზე გინებოდა.

უმუშევარი გარისის გამოხატულების დროს ბინიდან ლონდონის გარეუბანში—ბიკონტ-ში ნამდვილი ბრძოლა გაიმართა მუშებსა და პოლიციის შორის.

პოლიციის პირველი შეტევა მოეგერიეს სახლში თავმოყრილმა უმუშევრებმა, რომლებიც ცხელ წყალს ასხამდნენ პოლიციელებს და ესროდნენ მათ ქვებსა და აგურს. მხოლოდ ერთი საათის გამწვანებული ბრძოლის შემდეგ შესძლეს პოლიციელებმა გარისის ბინაში შესვლა. ბრძოლის დროს დაიჭრა 2 პოლიციელი, 1 ხასამართლის ბოჭაული და ზუთი უმუშევარი ბრძოლის ადგილი ბევრგან სისხლით იყო შეღებილი. დაპატიმრეს 12 კაცი.

სურბათში—უმუშევრები ფანჯრიდან შედიან გარისის ბინაში, რომ ხელი შეუშალონ პოლიციას უმუშევრის გამოხატულებაში.

*) ინგლისის „დამოუკიდებელი“ მუშაობა პარტიის ლიდერის ფენერ ბროკუუის ამავე სახელწოდების წიგნიდან („პრაქტიკა“, 14 ნომერი).

ცა დაღა ბინის დატოვების დღე და მას ვერ იშოვა ოთახი, როგორც სჩანს, გადასწევით თავის მოკვლა“.

VII.

42 წლის საუნდერის გვამი იპოვეს მდიწარე ქანში. ცოლი ამბობს, რომ მასზე საშინელი გავლენა იქონია დაზარალების შემცირებამ 25 შილინგიდან და 3 პენსიდან 5 შილინგამდე და 3 პენსიანდე კვირაში. მან დასტოვა ბარათი, რომელშიც წერდა: „გთხოვთ მიხედოთ ჩემს საბრალე ცოლს“. მოსამართლის გადაწყვეტილება: „თვითმკოილობა დროებითი შემოიღობის ნიადგზე“.

VIII.

უმუშევარი მემალარე ბლამერი, 58 წ. მკვდარი იპოვეს ქვის სამტრევში. მისი კმა ამბობს, რომ პლამერი 25 წ. განმავლო ბაში მუშაობდა ვიგანის მალარებში და დაჰყარა სამუშაო ნახევარი წლის წინ როცა მალარები დაიხურა. იგი თავის ბავშვებთან ერთად ცხოვრობდა დაზარალებით, რომელიც შეადგენდა 5 შილინგს კვირაში.

მისი ვაჟის სიტყვით, პლამერს ძლიერ აწუხებდა, რომ მას უსდებოდა ცხოვრება დაზარალების ხარჯზე. საერთო მდგომარეობა მასზე ახდენდა საშინელ გავლენას და მას უკვე ყველაფრის იმედი ჰქონდა დაჰარგული. ცოლი მას მოუყვდა 14 წლის წინ და ბავშვების აღზრდა მთლიანად მას დაჰწვა კისერზე.

გამოძიებით დადასტურდა, რომ პლამერი თვითმკვლელობის მიზნით გადახტა 70 ფუტის სიმალიდან

IX.

ჯონ ემტეიჯი, 57 წლის, მოკვდა საავადყოფოში ლიზოლით მოწამვლის შედეგად. მისი შეილის ცნობით, უკანასკნელი დრო ის განმავლობაში ემტეიჯი უმუშევარი იყო, წინად მუშაობდა აბანოში, იყო ტვირთის სიმალიდან

უმუშევრებს ასახვებზე ბინებიდან.

დანახევში (ინგლისი) პოლიციის მთელ რაზმი მივიდა უმუშევართა გამოსახლებულ ბინებიდან ბინის ქირის გადაუხდელო ბისათვის, მაგრამ მუშებმა წინააღმდეგობა გაუწიეს პოლიციას. მოაწყვეს ბარიკადები, პოლიციელებს ასხადნენ ცხელ წყალს, ესროდნენ ქვებს და აგურს, გამართა ნამდვილი ბრძოლა. პოლიცია იძულებული შექმნა უკან წასულიყო.

სურათში—პოლიციელები მიათრევენ და პატიმრებულ მუშებს.

რომ თავის პოლიციური აპარატი მაინც უზრუნველყოფს ჯამაგირით, რუმინეთის ბურჟუაზია და მისი მთავრობა აძლიერებს მოსახლეობის დაბეგვრას გადასახადებზე. მთავრობის სპეციალური ცირკულარით აკრძალულია გადასახადების შეტანის ვადის გადადება.

სურათში—გადასახადების გადახდელთა შეტება პოლიციასთან (ბუქარესტში) ქონების გაყიდვისათვის ხელის შეშლის მიზნით.

რთის გადამტანიც. მას ძლიერ სტანჯავდა დაზარალებისათვის მიმართვა. სიკვდილს წინ დატოვა შემდეგი ბარათი: „მე არავის არ ვდებ ბრალს, ტვინი უარს ამბობს მუშაობაზე“.

მოსამართლე დაასკენის, რომ ემტეიჯი „ძლიერ ცუდ განწყობილებაზე იყო ცოლის სიკვდილისა და სამუშაოს დაკარგვის გამო“

X.

პეტრის რაიტ, 33 წლის, ჩაუვარდა მატარებელს და ბორბლებიდან მკვდარი გამოიღეს. ის უმუშევარი იყო უკვე 26 კვირის განმავლობაში და შიმოშდა, რომ საბოლოოდ მძიმე ტვირთად დაჰყებოდა თავის მეგობრებს.

XI.

არტურ ტეილორის გვამი იპოვეს ბირმინგემის არხში, იგი უმუშევარი იყო უკვე რამდენიმე კვირის განმავლობაში. ცოლი ამბობს, რომ უკანასკნელ ხანებში ის ძლიერ ნერვიულობდა. რადიკალური ცვლილება მთელს მის მოქმედებაში მოხდა 12 ნოემბერს, როცა ის გამოიწვიეს „გაპირების შემოწმებელ კომისიაში“. კომისიის გადაწყვეტილებით მას დახმარება შეუძლირეს 10 შილინგით და 4 პენსით კვირაში. მას წინადადება ჰქონდა მიეცემული, რომ ერთი თვის შემდეგ კვლავ გამოცხადებულიყო კომისიაში და შიმოშდა, რომ სრულიად მოუხსნარა დახმარებას.

XII.

ტომას შერატი, 64 წლის, მკვდარი იპოვეს თავის ქოხში, ხელზე და კისერში მას აღმოაჩნდა ქრილობები, რომლებიც სამართლებრივი მიტყენებინა თავისთვის, მისი სიძის ცნობით, შერატზე საშინელი გავლენა მოახდინა შრომის ბირებიდან მიღებული რაღაც ცნობამ.

XIII.

გაროლდ ხენი, 57 წლის, მკვდარი იპოვეს საბანაო ოთახში, მას სამართლებრივ

მოგვრა ყელი, სენი წინად იყო მთავარი მოლარე ქარხანაში, რომელიც 10 თვის წინ დაიხურა. შეილი გვიამბობს, რომ ის შეპყრობილი იყო ნევრასტენიით და საშინლად იტანჯებოდა უმუშევრობის აამო.

XIV.

ჯონ ვუდი, უმუშევარი დურგალი, 25 წლის, მკვდარი იპოვეს რკინის გზის ხაზზე გოლბორნში. ვუდი უმუშევარი იყო 1929 წლის თებერვლიდან. ის უკვე ერთხელ შეეცადა მოეცლა თავი. სიკვდილის წინ მან დასტოვა ბარათი: „ალარ შემძლია მეტი უმუშევრად გაძლება“.

XV.

ჯონ ჯონსონი, უმუშევარი ქიმიკოსი, 53 წლის, მკვდარი იპოვეს მინდვრად, ყელგამოჭრილი. მან დასტოვა ბარათი: „სამუშაოს დაკარგვა და სიღატაკის პერსპექტივა ყველა ჩემი ახლობლებისთვის არ მაძლევს სიციკხლის საშუალებას“.

XVI.

უმუშევარმა მექანიკოსმა, ფრედ ვაიტმა, 47 წლისამ თავი ჩამოიღწო, საყუქნაოში. უკანასკნელი ხუთი წლის განმავლობაში მას არ ჰქონებია მუდმივი სამუშაო და მხოლოდ ხანგამოშვებით შოულობდა რაიმეს. ის ავადმყოფობდა მას შემდეგ, რაც საბოლოოდ დაჰყარა უკანასკნელი სამუშაო. მისი ცოლის ცნობით, ვაიტი ექვსი თვის განმავლობაში იღებდა დაზარალებას და მხოლოდ ერთი თვის უკან შეუწყვეტეს დაზარალების მიცემა. ვაიტის დაზარალება მოუხსნეს იმ საბაბით, რომ ცოლი შოულობდა მცირეოდენ ხელფასს. ამან ისე მოჰქმნა ვაიტზე, რომ ის სრულიად დაჰბუნდა და იმ სამუშაოსაც კი ვერ ასრულებდა, რომელსაც შემთხვევით შოულობდა. მრეწველმა ის სახლში გაისტუმრა იმ საბაბით, რომ „არაფრად ვარგა“. სახლში ვაიტმა უთხრა ცოლს: „ახლა ყველაფერი გათავდა. მეტის ატანა მე არ შემძლია“ და იმავე დღეს თავი ჩამოიღწო.

ოფიციალური ცნობებით ამჟამად გერმანიაში არის 6 მილიონი ოჯახი, ე. ი. 18,000,000 მილიონი ადამიანი, რომლებიც ცხოვრობენ იმ დახმარების ხარჯზე, რასაც იღებენ სიღარიბის, ან უმუშევრობის გამო. მაგრამ ხინამდევოფემ ეს ციფრი უფრო დიდია. ფოლადის მრეწველობის პროდუქცია დავა 80 პროცენტით, 1928 წელთან შედარებით და განაგრძობს დარღმას.

გასაკვირი არ არის. თუ ამ პირობებში აბოანდელი ბერლინი წაგავს პეტერბურგს 1917 წლის რევოლუციის წ. წ. როცა ხატახრო ქალაქის მთელი მოსახლეობა გრძნობდა, რომ ის ცხოვრობს პოფის წამლით ხავსე საწყობზე რომელიც ყოველ წოთში შეიძლება აფეთქდეს. გერმანია, შინაგანი კრიზისის ცენტრი უნდა ვეძიოთ არა არმიის და პოლიციის რიგებში, გირ მინის სეგრების წამდიოლი ბატონბატონი არიან გადატყებულ მუშების და მოსახლობის საშუალო კლასების მილიონიანი მასები.

არა ნაკლებ 10 მილიონი ადამიანისა რომლებიც იღებენ დახმარებას სიღატაკის ან უმუშევრობის გამო, ითვლებულია საშუალოდ იცხოვროს მანეთნახევარზე კვირასი, დახმარებას იძლევიან თვითმართველობები, რომელთა ფინანსიური მდგომარეობა კატასტროფულია. ბერლინის შემთხვევები თვითმართველობათა გაკოტრებისა როცა ისინი კარგადიან რიგებში დახმარება გაქვების შესაძლებლობას, ტიურინგიის ზოგიერთ ქალაქებში ზელოსყოფიან გამოსავალი ნახა იმაში რომ უმუშევრებს მისკა ქარხნებში მათხოვრობის წყროლობითი ნებაყოფი.

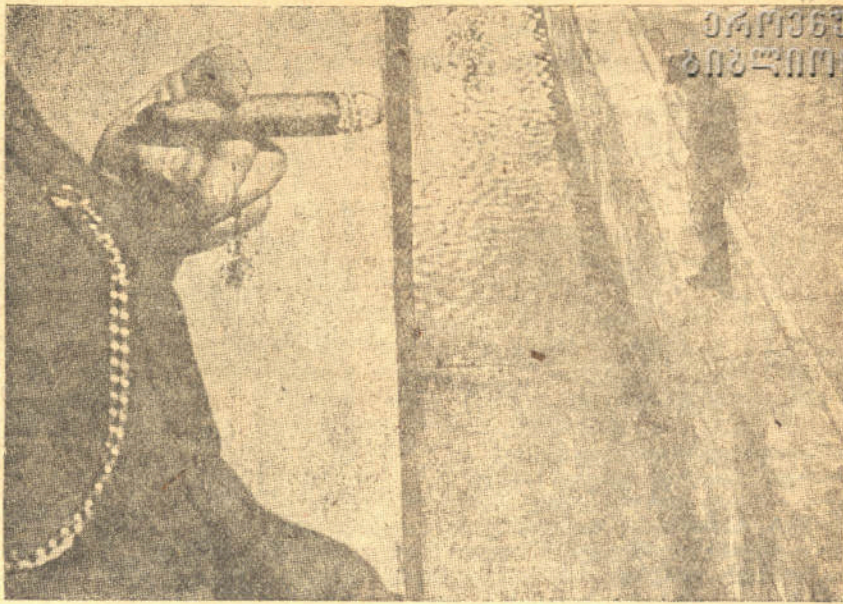
ოფიციალური ლეგებიც კი აღიარებენ, რომ ის მაქსიმალური დახმარებაა კი, რომელიც იძლევა უმუშევართა პირილ ორ კატეგორიას. ე. ი. დახმარება უმუშევრობის, ანუ ოა საკრისო დახმარება, ძლიერ უმწიანოთა იმისათვის, რომ უმუშევრებსა კი მისკა ოჯახში არ იშინდოდეს, ათილი წყროლობითი მათხმარება უმუშევრობის, რომელიც კილიე ოთხი ნაკლებ დახმარება, ილიბინ ასილარების" გამო.

საქმეთა გავხილეთ იმ ნაფლეთებს, რომლებიც აქვია უმუშევრებს. რომ წარმოადგინა მითით მათ მდომარეობაზე, რაც: ზამთარში მხოლოდ უმუშევრებს, რომელიც: პრადა ქონები უთავადიან ტანს, იმეება შთაბრძლიობა, რომ ჩვერ მანქანის გამოწოდან გადახროლილი ვართ უკან სიბნელის საუკუნეში. ეს დაფლეთილ ტანსაველილი დიპლომატიურ სიტუაცებში მარბრეკაციოროდ ლაპარაკობენ გერმანიაში მისიბის საჩოვრებელი დონის კატასტროფილ თაქიში უკანასკნელი ორი წლის განმავლობაში.

კილიე ოთხი საშინელია ისტორია სასოწარმოობა, რომისსაი მი ვითხულოთ ბოი სახიბზე, ქალიბა თითქო მოთარბიბი მირაო არიარ და ინტრისის იტინენ/ანოვ-ზიბისაში. მარბი მამაქავიბის უმწიანო-სტოა გატყიბოთა პოჩაოოოთაი და თიზი-კოოოთა. ისინი ირთი, ორი, შისაძოთა: ეს მი წოის განმარბოობაში იტრბიბინენ სასოწარმოობისა რომელიც მათ იპყრობდა მაგრამ ახლა მათი ძალები დასასტოოს უახლოვდება.

ა დღეს ვაიფაოიბა 5 დღეს—ნა- ხეზად მშენი მარბი

ბერლინის უმუშევართა ბინების დათვალიერების დროს მე შევედი სარდაფის ოთახში. სადაც ცხოვრობდა ცოლქმარი თა ვისი ექვსი ბავშვით. მთელი ავეჯი შესდგება ერთი საწყობისა, ორი სკამისა და მა-

ბერლინში გაქირვების ნიადაგზე ყოველდღიურად თავს იკლავს ექვსი კაცი. ხელიუფლება სცდილობს დაშვაროს თვითმკველლობის ნამდვილი მოტივები.

ის გარემოება, რომ ყოველდღიურად 6 ბერლინელი—მთელი ოჯახები, მამები, დედები, ბავშვები—ნებაყოფლობით ეთხოვებიან ცხოვრებას იმით, რომ მათ არაფერი აქვთ საჭმელი, წარმოადგენს კაპიტალისტური სისტემის გაკოტრების მკვეთრ მაჩვენებელს.

უფლები ბავშვები, რომლებიც შემოღებულია გერმანიაში, აძვირებენ ხორბალს, ხორცს, ცხიმებს, მიუწოდებლად ხდიან მათ მშრომელი მასებისათვის. მეორე მხრე დელიკატესები. რომლებიც ამშვენებენ მდიდრების სუფრას, არასოდეს არ იბეგრება ბავშვი. ჩახუჭებული ბურჟუა პირს იგემრელებს რჩეულ საჭმელებით, უმუშევრები და მათი ბავშვები კი სიმშითით იხოცებიან.

სურათზე—მამლარი და მშენი (გერმანულ ჟურნალიდან).

გიდისაგან. რა სულს დახმარების სახით ეძლევა 15 მანეთი, რომლიდანა 2 მანეთი—ხევიარი ბინაში უნდა გადახადონ. ლოგინში იწვია უმუშევრის (კოლი ბავშვით. ამ ქალის თილში მი თითქო ვხილავდი მთელს იმ მშუხარბას. რომლის უოილქიშ (ანოვ-რობინ გერმანიის მშენი მისიბი მან წარმოტყდა მხოლოდ ირთი თქვა: უთბარით თქვინს ინგლისილ მიაბნებებს. რომ გერმანილ დიბიბს შოქდილით თაქის ბავშვის კიბა მხოლოდ კარბოთილით და რომ მათ სწვა არათერე ოორბინათ).

ბერლინის წითელი უბანში, ილინგში, ერთი უმუშევარი მირბა: „იბრაში ხოოი ჩი-ნ ნახიბად მამარი ვართ. დანარჩენ ორ დღეს კი სრულიად არაფერი გაქვს საჭმელი“. ის მითხრა უმუშევარბა, რომელიც დახმარებას იოოი, მირბი კარბოთილ ალიბიბი და გერმანიაში არის. არა ნაკლებ 20 მილიონისა. ე. ი. მთელი მოსახლეობის ირთი მისამართი.

საი არიან ამოინახოს ფულობი, რაქ დამაოოოილიზოილი იქნეს უმუშევრობა-თახმარბი. სახირობა, რომელიც მოთხიბოთა ან მომარბას სახირობო მოტილო-თა ხილობი ან მომარბას, შტაბიბი, არ-ისა და მოოოი შმბიბიბიბიბი ხიბიბა გირ-მანიის, ათისოოი მამარი საშუალო კლას-სიბის პროლიტარბაიბის გაძოიბიბა. ეს დაწყვილილი წრი ამრიბად ქმნის ლატაოთა და უბინაო ნაღის ახალ კლასებს. პროცესს, გერმანიის გადაქცევისა პროლეტარ-

ბოლ სახელმწიფოდ უფრო სწრაფად ვითარდება, ვიდრე ეს წარმოდგენილი მქონდათ სხვა ქვეყნებში.

ინტელიგენციის გადატყება

გერმანიის მოსახლეობის ე. წ. საშუალო კლასები საბოლოოდ გალარბდინ კრიზისს შედეგად. ხალხი, რომლისაი წინად ჰქონდა საკოთარი საქვი ან მისდიდა რაიე თაქისთაო პოოთისის, გადაიქცა ნოქრებათ. კონტორის მოხილობათ და სხვ. ყვილა ისინი ოოოა მიტს ავეთებენ, ვიდრე შინამოსამსახოიბი.

ისინი ადათიქენენ ნამდილ პროლეტარიბათ. რომლებიც დამოკოიბული არიან ხიოთისი და კონიონტოოოი.

მორბე მძიბია ზოოოთმოოოიბის მოოო-მარბოა. იმ დროს რაიე 1999 წ. უმო-მარბოა არბიბიბოოოიბი შორის ოოოოთა ქი პროიბიტს. იგი ახლა აღწევს მი პროცენტრამოი.

უკანასკნო ჩანბში თითქმის შოოოო-ბიოი შიბიბი რაიე წევრის ასიოობა და აიბოიბეს საეურნალო მუშაობით გააქვოთაი.

მსაბიბიბი და მოსაოოიბი საშინელ ვა-ბიბიბიბი (ანოვ-რობინ).

უნიიბიბიბიბი. თამოიბიბიბიბი მხოოოო-ბიბიბიბი უმუშევართა რიბის. ამჟამად გერმანიაში არის 45 000 უმუშევარი, რომოთაქ დამთავრიბული აქვთ უმოოოიბი სასწავლობელი და უკვი გამონარბიბიბიბი-ბიბი. რომ ეს რიბიბი 1935 წლისათვის 105,000-დგ გაიზრდება.

ორი სიცოცხლე ერთ

აი რას იუწყება ბურჟუაზიული „ცეცელდურბლატ“ (ბერლინი):

...29 წლის მუშა ეალტერ პოლშოვი ამ რამდენიმე წნის წინათ პასუხისცემაში იყო

წყვილ ფეხსაცმელში

მიცემული ფეხსაცმელების ქურდობისათვის. მას მოუსაჯის სამი თვის ციბი. რა გაუზნავნის ბრძანება პოლიციაში გამოცხადების შესახებ განაჩენის სისრულეში მოსაყვანად.

*) ბურჟუაზიულ ჟურნალისტ გ. ტიტლმენის წიგნიდან „მშენი გერმანია“ (იბ. პრედა“ 22 დეკ. 1932 წ.).

როცა პლიუშოვმა ეს გამართულება არ შეასრულა, მას სახლში გაუგზავნეს ორი პოლიციელი ძალით მოსაყვანად. პოლიციელებმა დიდხანს რეკეს, ურაკუნეს პლიუშოვის ბინის კარებზე, მაგრამ პასუხი არ იყო. მათ გადასწყვიტეს, რომ პლიუშოვი არ ირის სახლში და წასვლას აპირებდნენ.

როცა ეზოში გამოვიდნენ, დაინახეს, რომ პლიუშოვი მათ თვალუფრს ადევნებდა თავისი ოთახის ფანჯრიდან, მესამე სართულზე.

ნაცვლად პასუხისა პოლიციელების წინადადებაზე—რომ პლიუშოვი მათ გაჰყოლოდა, პლიუშოვმა მათ სრულად აღტყნა, პოლიციელებმა გაქცევით უშველეს თავს.

რამდენიმე წუთის შემდეგ უახლოეს საპოლიციო უბნიდან მათ მიიღეს ღახმარება საციკალური „შემტეგი რაზმის“ სახით. ისინი კვლავ შეეცადნენ შესულიყვნენ ბინაში, მაგრამ მესამე სართულს დერეფანში მათ კვლავ შეხვდნენ სროლით; ალყაშემორტყმულ პლიუშოვს კარები ჩაეკეტა და ცოლთან ერთად ესროდა პოლიციელებს, ნახევარი საათის უნაყოფო ბრძოლის შემდეგ პოლიციამ გადასწყვიტა მიეღო უფრო სერიოზული ზომები.

პოლიციელებმა ფიქრადი მუშაობით დიკავეს მეზობელი სახლი, მრავალრიცხოვანი პროფექტორებით გაანათეს პლიუშოვის ბინა და აღტყნეს ძლიერი სროლა. მეზობელები შეეცადნენ კიბის საშუალებით შესულიყვნენ ოთახში ფანჯრიდან, მაგრამ ძლიერი სროლის გამო ვერ შესძლეს.

სროლა გაგრძელდა ღამის 10 საათამდე. უცებ ოთახში ყველაფერი მისწყდა. პოლიცია ფრთხილად შეიცადა გაეტყნა შესავალი კარი, მაგრამ შიგნიდან აღარავითარი პასუხი არ იყო. გზა გასწმინდეს; პოლიციელები შევიდნენ შიგნით, სადაც პათგულშემზარავი სურათი დახვდათ. ოთახში, კარების ახლო, ეგდო მკვდარი ვალტერ პლიუშოვი. მის ახლო იგდო რევოლვერი. ყველა ფანჯრის მინები ჩამტყვრული იყო ავიჯრი, კედლებზე ჩამოკიდებული სურათები, დაცხრილული იყო ტყვიებით. ფართე სისხლიანი კვალი მიდიოდა სამზარეულოში, სადაც იყო მუშის ცოლი. მრავალრიცხოვანი ტყვიებით იგი იმდენად მიიმეო იყო დაჭრილი, რომ გასაკვირია, თუ როგორ ეყო ძალები მისულიყო სამზარეულომდე, სადაც იგი მოკვდა...

„კ ი ს ტ ე ნ დ ო რ ფ ე ნ“

პამპურგის მიდამოებში კარვებში და ქოხ მახეებში, რომლებიც აგებულია ძველი ძელებიდან, ყუთებიდან და სხვა ნაგავიდან ცხოვრობს მრავალი უმუშევარი. ოქტომბრის დამლევს პამპურგის პოლიციის განკარგულებით დაიწყეს ამ „შინობის“ დანერგვა იმ საბაბით, რომ „ისინი მავნეა ჯანმრთელობისთვის“ (ყინვაში ღია

ცის ქვეშ ღამის გათვება უფრო სასარგებლო ყოფილა ჯანმრთელობისათვის). ამ „კისტენდორფენ“-ის სოფლები ყუთებიდან, როგორც დაცინვით უწოდებდნენ თავიანთ ქოხმახებს უმუშევრები, არც ერთ მცხოვრებმა არ იცის სად იმყოფის თავშესაფარი და ეს იმ დროს, როცა პამპურგში არს 8000 თავისუფალი ბინა.

სიმშვილობის ტრადელა ბოჭემიაში

ამ სათათრით გაზ. „მესტერ ლოიდ“-ში მოთავსებულია ბოგემიის ჩრდ. ნაწილს ბურგომისტრების თათბირის ანგარიში. „ამ თათბირის მონაწილეთა—სწერის გაზეთი—თავის მოხსენებებში მოჰყავდათ სიმშვილობის გულშემზარავი სცენები, ასე, მაგალითად, ბურგომისტრმა გრომანმა, სენოვიდან, სიტყვა, რომ მის თემში 5300 მონაზრდილიდან 4,868, ე.ი. 86,5 პროც. უმუშევარი! სამუშაო აქვთ მხოლოდ უნდაჩეგბა და მოხელეებს.

ასეთივე მდგომარეობაა კერამიკული ინდუსტრიის რაიონებში. ქ. ცვიკაუს ბურგომისტრმა დახატა სიმშვილობის საშინელი ტრადელია. ქალაქის ბაჟებში უმრავლესობა „სიმშვილობის, რის გამო მათ შორის გავრცელებულია სხვადასხვა ავადმყოფობანი, რაც შეუძლებელს ხდის მათ სიარულს სკოლაში. ირეტინის ბურგომისტრის სიტყვით, მის რაიონში „სიმშვილობის ნამდვილი ეპიდემია მეფობს“...

სიმშვილობის 50.000 მხატვარი

მონპარნასი არის პარიზის ერთ-ერთი რაიონი, სადაც ცხოვრობს ათეული ათასი მხატვარი. მონპარნასის მხატვრები ყოველწლიურად შინაურ ბაზარს და უცხოეთს აწვდიდნენ უამრავ სურათებს. ამჟამად, როგორც საფრანგეთის ბურჟუაზიული და თეთრკანიანობა პრესა

ლწყება, მხატვრების 50.000-იანი არმია სიმშვილობის ამ სიტყვის ნამდვილი მნიშვნელობით. განთქმული მხატვრების სურათები, რომლებშიც წინადაც მათ ათას ფრანკს იძლეოდნენ, ახლა ჩალის ფასად იყიდება. საშუალო მხატვრების პროდუქცია სრულიად ვერ მოულობს მყიდველს.

უენევაში, ერთა ღიჯის რეზიდენციაში, ტყვიამფრქვევებით დახვრიტეს მუშებო, რომლებმაც დემონსტრაცია მოაწვეეს ახალი ომის მხადების წინააღმდეგ. მდგომარეობა ისეთი შექმნა, რომ ჯარშიც კი დაიწყო მღელვარება, მთელი რიგი სამხედრო ნაწილები უკმობილდებოდნენ მუშებს.

სურათზე მუშების და ჯარისკაცების დაძმობალება უენევის ქუჩებზე.

ხდება მხატვრების დიკვალიფიკაცია, ვინაიდან მთელი თევების განმავლობაში ვერ ხატვენ: ფული არა აქვთ, რომ იყიდონ მასალა, პარიზის კაფეებში ხშირად შეხვდებით ცნობილ მხატვრებს, რომლებიც 50—100 ფრანკით თანხმობიან პორტრეტის დახატვაზე. საშუალო კვალიფიკაციის მხატვრები, რომლებიცაც სავსეა ეს კაფეები, პორტრეტებს, ხატვენ 10—20 ფრანკით.

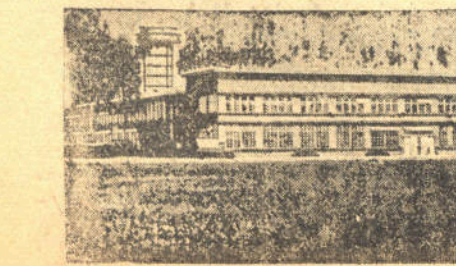
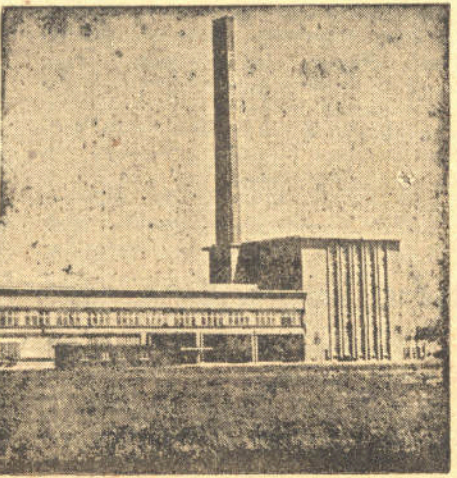
„ერთი ფინჯანი ყავა. ერთი გუტარბროლი...“

უენის გაზეთში „ნეიე ფრეიე პრესეს“ მოთავსებული კორესპონდენცია ფონ-ბალტცანისა იძლევა იმ კოლოზალური ნგრევის და სილატაკის საშინელ სურათს, რომელიც გამეფებულია დოლარის ქვეყნის გულში — ნიუ-იორკში.

...პროფექტორების თეთრი შუქი ცოცავს და სინჯავს მრავალსართულიანი სახლების კედლებს. მეზუთე ავენიუ 57-ე ქუჩამდე, აქ სიწყნარაა. ცოტა ხალხი, ცოტა მანქანები. აქ პალალი სარკის მინებს იქით კიბობს თეაოსიმოპრილი მორთულობა. მაგრამ ეს მორთულობა გამოიყურება რაღაც უაზროდ და უზიზზოდ. აქა-იქ სდგას მკიდრო ჯგუფები, რომლებიც გაცხოვრებით მსჯელობენ ან მორიდებულად შესცქერავენ ყველაზე ძვირსა და უძვირესს, სტენოგრაფიკული ქალები, წვრილი პონელები, მთელი დღეობით მიჯავფლნი თავის მაგიდაზე, ამ დროს მდიდოდნენ, რომ ენახათ ეს „გამოძვინა ფანჯრებთან“. დღეს ეს ავენიუ, ნიუ-იორკის სიამყე, სტოვებს მითრეებულ კუთხის შთაბეჭდილებას. დაცარიელებულ საქიან კონტორების ჩაბნელებულ ფანჯრებზე თვალეში გხედება წარწერები მსხვილი ასოებით: „ქირავდება“. სამ-სამი, ოთხ-ოთხი, თორმეტ-თორმეტი წარწერა, ასაქმანა კაცის“ პატივმოყვარეობა თავის დროზე არ სცადებოდა ამ დღეებს: მე-

იხურება ფორდის ქარხნები

ერთი წლის წინათ ფორდმა კლნში (გერმანია) გახსნა თავისი საავტომობილო ქარხნების ფილიალი, სადაც მუშაობდა 1200 კაცი, ახლა იქ მუშაობს მხოლოდ 150 კაცი; 160 მანქანის ნაცვლად (შარშან) ქარხანა ამჟამად უშვებს 4 მანქანას დღე-ღრად.

ციკლომორ კრიზისთან და მასების გ ლატეკებასთან დაკავშირებით ამერიკაში სწრაფად იზრდება ბავშთა უპატრონობა. უპატრონო ბავშვთა რიცხვი უკვე რამდენიმე ასეულ ათასს აღწევს. ბავშვები დაწანწალობენ ერთი კუთხიდან მეორეში, გარ ბიან სახლებიდან, სადაც უმუშევარი მშობლებს აღარ ძალუფს მათი რჩენა.

სურათში—უპატრონო ბავშვები საბარგო ვაგონით მიიპარებიან ფლორიდაში.

ზუთი ავნიუზე მოხვედრას, დაქირავენის ხელშეკრულებები იდებოდა ხანგრძლივი ვადით, იმართებოდა კონკურენცია, როცა თანხუფლდებოდა შენობები, თუმცა ქირა აღწევდა ასი ათას დოლარს თვიურად.

მე-57-ე ქუჩაზე განცხადებები: „ქირა- ვდება“ კიდევ უფრო მრავლდება. ეს გან- ცხადებები მოსჩანს ყოველ მეოთხე, მე- ხუთე ფანჯრიდან, აღწევს ბეორე და მე- სამე სართულამდე. ფანჯრების მთელი რიგები ჩაბნელებულია და მათში გამოს- კვივის მრავალმეტყველი სიცილიერე, ფან- ჯრებზე გაკრულია განცხადებების თეთრი ფურცლები გაქირავენის შესახებ. თითქო მიღიხარ საავადმყოფოს უზარმაზარ პალა- ტაში, სადაც ცარიელი საწოლებზე გაკრუ- ლია გულშემოზარევი შავი დაფები. ქუჩაში ბნელა. ასეთი ბნელი მე იგი არასოდეს არ ღინახავს. სიჩუმეა, როგორც ღამის 10 საათზე შუა ევროპის ქალაქში, მხოლოდ შორეული მიწისქვეშა გუგუნი ამოღანებს ღიდ ქალაქს. უზარმაზარი წითელი ფერის პლაკატები გაჰყვებიან: „ყველაფერი იყი- დება“. ეს ქუჩა ერთი საფეხურით დაბა- ლია, ერთი საფეხურით იაფია: მეხუთე ავე- ნიუ წინათ იყო ნიუ-იორკის საშუალო ფენების საყვარელი სავაჭრო პუნქტი. მაგ- რამ ახლა მე-57-ე ქუჩა იღებს საშიშ მსგ- ესებას იაფი სავაჭროების რაიონთან, რო- მელიც მე-42-ე და მე-17-ე ქუჩებს შორის ღდება.

კარნეჯის დარბაზის წინ დგას ხალხი, ცხრის ნახევარია, დღეს აქ დანიშნულია სიმფონიური კონცერტი საშუალო ხალხი- სათვის. ქალები არ ატარებენ, როგორც ოდესღაც „ზემო ათათასის“ წაბაძულო- ბით, საღამოს ტანსაცმელს და სამკაუ- ლებს. ისინი და მათი თანამგზავები უბ- რალო ტანსაცმელში არიან გამოწყო- ბილნი.

მეტივეს ავნიუს პატარა რესტორანები- დან ისმის რადიო. სიიადე და კრიუანგობა —აქ დღეიზია, სიიადე და კრიუანგობა, რომელიც ხშირად დაუმეზობლდა ახლო- ბელ რეზუთე ავნიუს განსაკუთრებულ- ბას.

არის სხვა ქუჩები, ძლიერ განათებული სინათლით, ღია გაართებიდან და პატარა სასტუმროებიდან. ბენზინი, ზეთი, საკმელის მწვევე სუნი რესტორანებიდან წარმოშ- ბენ გამარეტიანებელ რევენარს. აქ პატარა ჯგუფებით დგანან ტუნებ და ლოყებშედ- ბილი ქალები მშვიდი დასივებული თელე- ბით. ხის ტანკებზე ლოყაყითელი ვაშლე- ბი პატარა პირამიდებთან არის დალაგებუ- ლი. ხრინწიანი ხმები: „ზუთი ცენტი ვაშ- ლი, ზუთი ცენტი ვაშლი“. ესენი არიან უმუშევრები. ზოგიერთ ასეთ ტანკაზე შე- გიძლია წაიკითხო ჰასაკი, წინანდელი პრო- ფესია, უმუშევრობის ხანგრძლივობა, უმუ- შევრის მთელი ისტორია. კარებიდან, ფან- რის ბოძებს ლანდების მსგავსად სცილდე- ბიან ფიგურები, შიშით, თავხედურათ, მუ- დარით, ისინი დაეინებთ ითხოვენ შეწი- რულებას. ფილაქის კიდზე ვილაცა ჩა- ჰკვრია ჰაგზაო ნიშანს წარწერით: „არ არის გასასვლელი“. იგი გივითთ ესაუბ-

რება ბოძს, იგი ებუღარება, სიივის, ემუქ- რება — რამდენივე თვია უმუშევარი, ტო- ლი, შეილები, შიმშილობენ, უბნარით არიან. ბოძთან მყოფი კაცი უცებ განზე გაბტება და ჰყვიროს: „მე მშვიდი ვარ, მშვიდი“. ამ ფრაზას რამდენიმეჯერ გაი- ძახის, პოლიციელი უკვე მუცხარა, მუცხ- ტაქს ხალხს პაგრამ ეს ყვირილი გაისმის ყოვრებში განუწყვეტლად: „მე მშვიდი ვარ, მშვიდი!“.

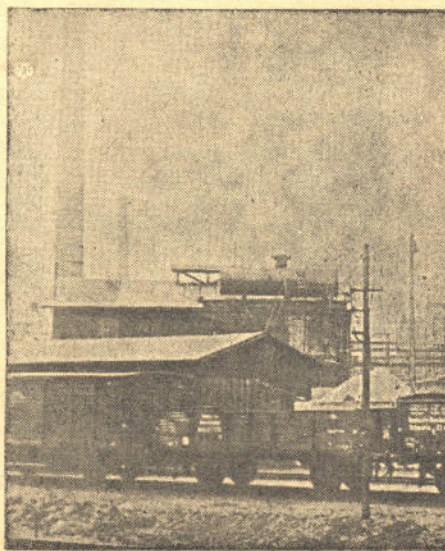
ცენტრალურ პარკში მე ვნახე სკამებო, მთლიანად დაფარული ხალხით. რომლებიც იქ ათევენ ღამეს. სხვები გათეთრებული, როგორც კირი, ტუნები ჩალურჯებული სიცივისაგან, სამი ამაყი არისტოკრატიული გიგანტური სასტუმრო სდგას თავის პოკია- ფე სილიდით: „პარკ-პლაც“, სანტა-მო- რიც“, და „ესტეს-პალე“. ქუჩის სიფართო- ეე აშორებს მათ მძინარე ხალხს, მოკლე- ბულთ თავშესაფარს.

... ტალღათმკვეთის მსგავსად იჭრება „ტაიმს“-ის შენობის კიდე ბროდვეის და მეშვიდე ავნიუს შიგნით, ხალხი იხეხს უკან. პოლიციელთა კორდონი. სამკუთხი პოედანი, ჭუხში ძიქს სიბნელებში, ზუთ- ხუთი კაცისაგან შემდგარი ასეული და კიდევ ასეული ადამიანები ეცვირიან მოე- დანს. ესენი არიან უმუშევრები. უმრავლე- სობა — უპალტოთი, აწეული საყელოე- ბით, ხელები ჯიბეებში აქეთ ჩაწყობილი, პოლიციელებით ალყაშემორტყმული სა- ბარგო ავტომობილი სდგას პოედნის კუთ- ხეში, უხმოდ და უსასრულოდ დიდხანს მო- ძრაობს მის ახლო უზარმაზარი რიგო, თეთრ ხალათებში გამოწყობილი ორი კა- ცი აძლევს თითოეულს მის კერძს: ბუ- ტერ-ბროდს და ჭიჭა ყავას. უხმოდ მიდიან ისინი, ვინც მიიღო; მოდიან ახლები. გა- დის საათები და კიდევ საათები ღამის ქარში და სიცივეში. ერთი ბუტერბროდი, ერთი ფინჯანი ყავა.

სინათლის გაზეთი „ტაიმს“-ის შენობაზე იუწყება ახალ ამბებს: მეკვლელობა... გა- ძარცვა... სპირტის ჩამორთმევა... ბირჟის ამბები... სენატორების არჩევნები... ნადი- მი, „თეთრ სახლების“. კინო-სასახლეების ფასადებზე იხარჯება ასეული ათასი დო- ლარები რეკლამების სახით.

ბნელი კუნძულიდან ქარს მოაქვს ხმა: — „შემდეგი!“
ერთი ბუტერბროდი, ერთი ფინჯანი ყავა...

მთელი დანხირთვით მუშაობს მხოლოდ სამხედრო მრეწველობა

ერთად-ერთი დარგი, რომელსაც არ დაჩნევია კრიზისი—ეს არის სამხედრო მრე- წველობა.

სურათზე—ქიმიური ქარხანა „ზახტლე ბენ“ მომბერგში (რეინის ოლქი), სადაც მზადდება ახალი სახის შხამიანი ნივთიერე ბანი.

1. ხომალდები და მათი ბიკითი

რომ-დენ-ქანების ნავთსადგურში აღბარ-თულია უზარმაზარი, შენობა. ჩვენ არ უწოდებთ მას ნავსადგურს და ჯერჯერობა რა მთავარადღებდა მხარეებს გაბრუნებულ მხოლოდ მას შემდეგ, რაც შიგნიდან ინახუ-ლებდნენ შენობას და დაინახავენ ჯაჭვებს და რკალებს, დამაგრებულთ სქელ კედლებზე. ეს არის ციხე რომ-დენ-ქანების მონეტის-თვის.

რომ იყო დიდი ბაზარი, ჯერ კიდევ წარ-სულ საუკუნეში ემარანტებთან ხომალდებ-თან ირთოდ აქ ადგებოდნენ აგრეთვე ხომალ-დები მონეტით აფრქვიდნენ. გრძელი რი-გებიანი ჩამოდიოდნენ ზანგები კიბით ნაპირ-ზე, ზოგჯერ თებები საკაცებით ჩამოჰყავდათ, რადგან ზღვა აფრქვას და სამხრეთ-აფრიკ-ას შუა შედითინა, ხომალდების ტრიუმფ-ბი კი ძლიერ ვიწროა. ზოგს კიდევ დანიშ-ნულების ადგილას მისვლამდე „შლიდნენ“ ცოცხალთა სიდან და ზღვაში აგდებდნენ. მაგრამ ყოველწლიურად ისინი ათი ათასო-ბით ჩამოჰყავდათ, ათეული წლების განმე-ლობაში კა-ასი ათასობით, ამოიგად ამე-რავდნენ ბაზრებს საქონლით, პლანტაცი-ებს კი — braços (ხელებით). „შავი ხე“

— ასე აღნიშნავდნენ მათ ხომალდების გან-ცხადებებში და ბაზრის ჟარგონზე. შეიძ-ლება ითქვას, რომ ეს გამოთქმა არც ისე ციხე-სიკრი იყო, დენიდან მართლა შეიძლე-ბოდა ზოგბა აფრქვლების — მამაკაცების და ქალების შედარება შავს ხისთან, შავს და მკაპრ ხესთან. მათ გზავნიდნენ ლატი-ფუნდებში, სადაც ისინი ზოგჯერ ათასო-ბით აყრიდნენ თავს. ყველაზე უფრო უნა-რჩევლობა მათგან ხდებოდა მონა-ხელოსნათ, რომელთავე პატრონი აპირებდა. ქალებს ხშირად ნიშნავდნენ მხატვრებთან თეთრკანიან პატრონების საწოლ ოთახებში, მამაკაცებს კი გზავნიდნენ პორტუგალითა ჯარში, რომელიც იბრძოდა შიგრიან ჯაშუშულ ჰოლანდიის კაპიტალის წინააღმდეგ.

2. „არ უოფნისთ“

გაიგოდა ოთხი საუკუნეა. სანამ პატარა ბემ თეთრი ყვავილებით (რომლებიდანაც ვითა-რდება ნაყოფი ორი თისლით) აბისინიის მთიანეთიდან არაბეთით და შუა ამერი-კით მოაქვდა ბრაზილიანთა და იქ გიგან-ტური პლანტაციებზე დიდიშო მსოფლიო მოსალოც ოთხი მხატვრის მოკრება. მსოფ-ლიო ჰოსთალო კი ახლა აოწიის 37.5 მი-ლიონ ტომარას ოთხი ტომარა კა შეი-ცანს 60 კილოგრამს.

ოთხი საუკუნე გაიგოდა მანამ. სანამ ყავა ხმელთა შუა ზოგის სანაპიროების და არა-ბეთის საზღვრებთან მთელს მსოფლიოში იყრიდნენ და გაი-რდნენ სახლში.

ყოველ სახლში... მთავრობისათვის ავიღოთ ფრაუ ფინ-ზ-არა, რომელიც ახორციელებს პამპირ არ-შარსიზე. ისიც ჰიარი-მუშა-მალთაზე, პოშოპს, დრო-გამოშვებით. სამი ბავშვიდან ორი ფრაუ აიღო სკოლაში სკოლაში. მისი კი — ამომავალია, ფრაუ მეინგარდტ მისი მისწრაფებისათვის. ყოველთვის შავებს, ფქვილს და მარაგარს.

— კიდეც რა გნებავთ, ფრაუ მეინგარდტ? — კითხობა მის გასაღიდილი. — შეიძლება გსურთ ლობიო, მუწულო ან ყავა?

— ყავა... რა — არა — გამოიწოდებ — ნაჩ-ქარიანო თქვენს თრაუ მინგარდტ, მის ძლიერ არა იმდენ ყავა. მაგრამ არ შე-უძლია, შესაძლო-ობა არა აქვს ყავა მი-ოწოდებოდა მითითონი მინგარდტის ოჯახ-ხისათვის რომელიც ხოთი სკოლისაგან შეს-იძლება. ან სიდიე მთავრობით. გაოტრე ჰოლ-დინის სოთარზე უკეთეს რამდენიმე წლითა მოაქვთ საყავო სიკრე ყავისთირი სითხით, ეს არის ყავა შეწყვეტი ჰერდინ.

ამჟამად, რომ ყავა, რომელსაც აგრეთვე ბინ ბრაზილიაში. კოლომბიაში. კოლომბიის ინდოეთში და სხვა ქვეყნებში არასაკმაოა. როგორც სწამს, ოქტაგონდმეტრიმლიონ-ნახევარი ტომარა არ ჰყოფის, რადგან მე-ინარდტები და მოლმანებ ყავას ვერ იძუ-ნენ.

3. შიში.

პამპირის ზავისუფალ ნავთსადგურში არის ყავას საწყობები უზარმაზარი შენო-ბები რომლებიც ეკლესიასაც ჰგავნან და ყაზარმებსაც. ჰიარზე გახდილია ყავითი, ასევე როგორცააში, აგრეთვე, ნიუ-იორკში. სანტუგის ნავთსადგურში უკეთეს აღარ არის ადგილი ყავას მარაგის შესანახად.

ყავას მარაგი მთელს მსოფლიოში მდუ-ნად დიდია. რომ ბაზარზე შედარებითი წონასწორობის დანაიათი საჭირო შეიქნა ყავას მთელი მოსავლის დაწვა ხეებში.

მეინგარდტებს და ჰოლმანებს არ შეუძ-ლიათ ჭყავს დაღვევა, რადგან ისინი მსოფ-ლიო მარაგი ორჯერ აღემატება მოთხოვნი-ლებას მასზე.

აგრე ოკე წილია ბრაზილიის ყავის მეთე-ვის ემერიან მხოლოდ ერთი რამესი: კარგი მოსავლას.

იგი უკეთეს, ოპიუს ყავაზე. ცუდი მო-სავალი აღდგენს ყავას თქმ, მაგრამ რითი მოსავალი იმდენია. საჭირო იყო რაიმე სხვა საშუალებებს გამოგონება ყავას ლი-რიბულების გასაღივებლად... შეუძლებად ამისა ყავას რაოდენობა იზრდება კიდევ რამდენიმე მილიონობით. შესაძლოა ბიძა გაუღივოს და მოახერხონ მათი ნაყოფის გასაღება — მალალ ფასებში, თუ სპეკულია-ციიდან არაფერი გამოვიდა, მაშინ უნდა და-ეხმაროს სახელმწიფო.

4. დემოკრატია

ბატონები სან-პაულოდან ყოველთვის რო-დნ დადიოდნენ ყავას ბირჟებ კოტელო-კებში და ფიჯაკებში. ბირჟებ თამში — ეს თავისებური ავანტიურაა. მაგრამ მათი წინაპრების ავანტიურა რამდენიმე სხვა ხასიათის იყო. ეს წინაპრები ამ მოვიდნენ შე-იარაღებულ რაზმებთან ერთად; მათ ეწო-დებოდა „bandeiros“ და ისინი იყვნენ სულიერი და უსულო საგნების განუკით-ხავი ბატონ-პატრონი. ყველაფერი ემორ-ჩილებოდა მათ ძალაუფლებას, რომელიც მათ მეფემ მიანიჭა. ყველა ლაშქრობები-

დან მათ მოჰქონდათ ოქროსი და ვერცხ-ლი, მოჰყავდათ ინდოელი მსახურები. ქა-ლები და ბავშვები: ვინცდაცაა ეს ლაშქრო-ნი არსებითად წარმოადგენდა ლაშქრო-ნადირობას მონებზე. ეს ლაშქრონი ავს-ტიურად კი არ უნდა ჩაითალოს. არამედ წინიერად მოწოდებლ წამოწყებით. რომელ-შიც 25 პროცენტით დაინტერესებოდა იყო პორტუგალიის მეფე, ამიტომ იყო, რომ ის ძალაუფლებას ანიჭებდა bandeiros-ებს.

ოქროსი და ალმასის საბადოები ამოუ-წურავად მიიწოდებოდა. სამაგიეროდ მე-18 საუკუნის რეზიგისათვის ინოვაციები თი-თქმის ამოწურვითი იქნა, ამიტომ საჭირო გახდა ზანგების იმპორტის ორგანიზაცია.

ახლა, როგორც ზომით იყო აღნიშნული, ბატონები სან-პაულოდან დადიან ყავას ბირჟებზე.

„გოლარმა დროიამ“ განვლო. მონები 1888 წლიდან თაიისთავი შეიქნა და შეიძლება წაიღონ სადაც მოსორობათ მაგალითად. მათ შეიძლება ან იმეორ-ვას შეანარჩუნონ პლანტაციებზე ან სიმშ-ლით დაიხლონ. გაჩა პორტუგალიის მე-ფეა. ბრაზილია გახდა დიმიტრი ტოლი რისკობლია. 42 მილიონი მხატვრებიდან მხოლოდ ერთი მილიონი სარიბოლს სა-არჩირო უფლებით (დანიარჩინი ან წარა-კითხვის ოკოდინარი არიან. ან ორიბი და ამიტომ დიმიტრი ტოლი კონსტიტუ-ციის თანახმად მათ წარმოადგენს მათ სა-არჩირო უფლებას ამოიგად. მსაშობი, ხალხი თითო იარაღს მთავრობს. მთავრო-ბა კი ბრაზილიაში — ის არის ყავა.

5. ყავას კომანდია

ფრანც შმიდტი მრავალი წლის წინ ჩამო-ვიდა გერმანიიდან. მიდიოდა ის ქვედა პა-ლუბით, როგორც ემიგრანტი. ლატაჟა დასტოვა მან გემი და ლატაჟად შევიდა ბრაზილიის უდაბურ ტყეებში. მან უდაბურ ტყეებს გამოგლიჯა ნოყიერი ნიადაგი პლა-ნტაციებისათვის, პლანტაციებს კი — ყავას ნაყოფი.

ამჟამად ფრანც შმიდტი ბრაზილიის და მთელი მსოფლიოს ერთ-ერთი უდიდესი ყავის მფარვეა, მის მიწებზე, რომელ-ზეც წარმოადგენენ მთელ პროდუქციას იზრდება ათი მილიონი ყავას ხე, ამ მიწებ-ზე მოშობს თირთმეტი ათასი კოლონის-ტი. ფრანც შმიდტმა გააყვთა კარიერა.

ეს არის ყავას რომანტიკა. იგი ისევე რეალური და ფანტასტიური, როგორ

ყავაზე ფასების დაცემის შეჩერების მიზნით ბრაზილიის ყავის პლანტაციებმა გა-ანადგურეს მილიარდ გიგანტაზე მეტი ყავა, ღირებული 100 მილიონ ოქროს მანე-თად. განზრახულია ყავას კიდევ მეტი რაოდენობის მოსაბა.

სურათზე — ყავას გადაყრა ზღვაში.

ჩვენს, ნათესას და მამის რომანტიკა. როგორც რომანტიკა ყველა იმ ნათესავების, რომლებიც საჭიროდ გადაიჭერენ კაპიტალისტური მფარველობის დროს.

საბაზისო საზოგადოებების ემიგრანტთა ბოროტების და პლანტაციების პატრონების განცხადებებში, რომლებითაც იწვევდნენ მუშებს, გაისმოდა ლეგენდა ყავაზე. ემიგრანტთა გემების ქვედა პალუბის საყრდენში გამოიყვანდნენ ულთათვის, იტალიელ, გერმანულ პორტუგალიელ, ესპანელ და პოლონელ გადმოსახლებულთათვის, რომლებიც თავს იყრიდნენ საინფორმაციო კარანტინებში, უდაბურ ტყეების უმწიო კოლონისტებისათვის, პლანტაციებზე ნაწარმ მუშეებისათვის, ჩავლივჯილ კუჩის მაწარმებლებისათვის, ბენდიერების მაძიებლებისათვის — აი ვისთვის იყო შექმნილი ლეგენდა ყავის შესახებ, ლეგენდა დაპყრობილ სიმდიდრის შესახებ.

ახლა მთ მიჩნეული აქვთ ადგილი ყავის დიდ პლანტაციებზე და მუშაობენ იქ, მთ ფიზიკურად იცავენ და ძალითაც კი აჩერებენ, როცა პლანტაციის პატრონს ესაჭიროება "ხრავს" (ხელები).

6. ვალორიზაცია.

ბაზარზე არის ყავის ტომრების ძლიერ ჭარბი რაოდენობა, ეს ყავა ზედმეტად, ჭარბად ითვლება, რადგან ხელს უშლის ფასების აწევას. მთავრობა იძებს ამ ყავას და ინახავს საწყობებში. აი რა არის ყავის ვალორიზაცია.

ითავოვას ამისათვის აქვს ფულები, იგი ამისათვის ლონდონის ბირჟაზე სესხად იღებს მრავალ ნილიონ სტერლინგებს.

ყავას ცავატიები აფართოებენ თავისი პლანტაციების ფართობს, რადგან ამზადებენ საჭიროებს, რომელიც შეიძლება პოულობს იაშთაყ კი, როცა მოთხოვნილება მასზე არ არის, — მეტად ს.სიამოვნო საქმიანობაა. იგი ყავადა ოციოდე წლის განმავლობაში მზავდენ, სანამ ბრაზილიის რკინისგზები და ზოგიერთი სხვა საწარმოები დამოკიდებული იყვნენ ინგლისის ფინანსურ კაპიტალისაგან და უსახელო ბრაზილიაში ლონდონის ბირჟისათვის მუშაობდა. მაგრამ, ბოლოს და ბოლოს ყავას ორი კარგი მოსავლის ზეგავლენით, უდიდესი მარაგის ზეგავლენით, რომელიც ბაზარს ვერ პოულობს, უიძებოდ დავალიანებისა და ფულის ერთეულის მერყეობის გამო (ვირადიან მილრეისის კურსი პირდაპირ დამოკიდებულია იმყოფებოდა ყავას კურსთან), გადაწყდა ცეკადო პროდუქციისა და ნათესადგურებში ყავას შეტანის შეზღუდვა.

აითი მარაგი არ შემცირდა, მხოლოდ მოთხოვნილება, ოდესაც არსებულ კრიზისებთან ყველაზე უდიდეს კრიზისთან დამყვანობით, არ გაიზარდა, აქედან — ფასების დაქვემდებარება, გადსახადები.

7. ხელისუფლება.

ბრაზილიის მთავრობა იმყოფება რიოდენ-ჟანეიროში, უცხოელებს და ადგილობ-

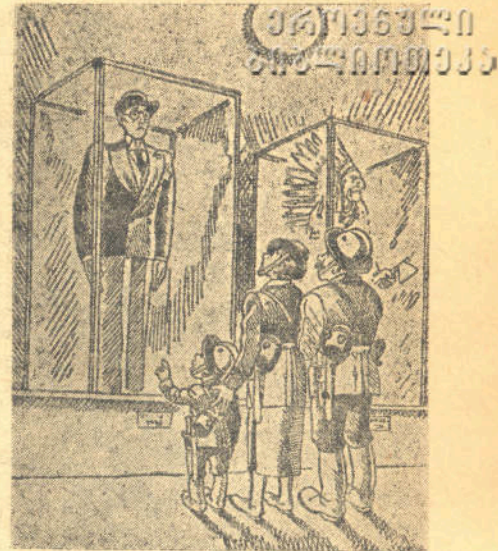
რად მცხოვრებთ საზოგადოება აქვთ დისტანცირებული საზოგადოების კერძოებით (ნამდვილი სიამოვნება მუშების კომპანების ხილვის შემდეგ). მაგრამ ნამდვილი ხელისუფლება ეს არის ყავა, რომელსაც აშინებენ, აგროვებენ და ჰყიდენ სან-პაულუს შტატში. ქვეყანას მართავენ სან-პაულუს შტატის მთავარი მიწაძეგლები, მათ ზურგს უკან სდგას ინგლისის ფინანსური კაპიტალი. იგი ძარტოვებს ბრაზილიაზე როდი ბ.ტოხოზს. იგი ქვეყნისთვის ბატონი იყო საბამედ, სახამ აივოკა არ გამოეღვა მას ამ პირობებში. ახლა ლონდონი და ნიუ-იორკი ებრძვის ერთმანეთს, სხვათა შორის იბრძვიან ისინი ბრაზილიაშიც. ლონდონი თავისი სესხებით მრავალი წლების გათავისუფლებას ხელს უწყობდა ყავას ვალორიზაციას, მაგრამ ყავას მოხმარების და ყავათი ვაჭრობის წინაგეგმვან ცენტრად ახლა გახდა ნიუ-იორკი, ამრიგად ლონდონი იძლევა სესხს, რომ ნიუ-იორკმა შეტი იხადოს ყავათი. ამერიკელი ტრუსტების და მოხმარებლების დიდი ძირითადი რაოდენობა არიან — თავისთვის, სხვებისათვის ათას არაზნეობრივად თვლიან. მაგრამ გარღვევა იმ რკალის, როდელიც ინგლისსა შეცოვრება თავის ყავას — შეუძლებელია. ამ ს.დემში ბონაფილიზმით ამერიკა იმის ნაცვლად, რომ გაეღარცხებია ყავას სიტუაცია, გააუმჯობესებდა მას. მაგრამ ბრაზილიაში განა მართო ყავა მიიპოვება? იქ არის ს.ძოვრებიც, საშადადე კაპიტალის ნიუ-იორკის ბაზარი მთელს თავის ყურადღებას მიაპყრობს მესაქონლეობას — უფრო სწორად საკონსერვო დ. ხო რკის მოწვევლობას (აბა რა ესაძება ფინანსისტს ათოუტყვეთან?). მაგრამ შესაძლებელია იღება ვა-ა ძარტო დედაიწის ზედაპირიდან შეიძლება? ნიუ-იორკი აბანდებს კაპიტალს ბრაზილიის სამთო მრეწველობაში. ყავას მავნატიების ძალაუფლება? სასაგებოდ ნიუ-იორკი შექმნის მესაქონლეობის და სამთო მავნატიებს.

8. ადამიანი.

ალფონსო მარტინესი წარმოშობილია იტორკანიანებიდან, მაგრამ არა იმ თეთრკანიანებიდან, რომლებიც რამდენიმე საუკუნის წინ მოვიდნენ ცეცხლითა და მანქანით, როგორც დამპყრობნი, არამედ ათათგან, რომლებიც მოვიდნენ გადმოსახლებულთა ხოცვლით (რომლებზედაც აგრეთვე გამოხატული იყო ჯეჯარი). ამრიგად ალფონსო მარტინესი არის შთამომავალი მკაცრების, რომლებიც თავის მხრავ წარმოიშვნენ თეთრკანიანებისა და ინდოელებისაგან, შესაძლოა—ნაწილობრივ.

“—ეებისაგან—ზანგ-მონების შთამომავლებისა და თითქმის ამოწყვეტილ ქართველ მცხოვანთაგან—ინდიელებსაგან. ის არის მეტისი (ისე, როგორც ბრაზილიის მოსახლეობის უმრავლესობა) და, შესა-

ბანირალმაზაში ტარილი დამაგრი ხის ხუთი წლის უმცროსი

— მაშინ, მითხარი, ნუ თუ მართალია, რომ წინად ხალხი ასე უბრალოდ დადიოდა? („უგუ“, ბერლინი).

ძლია, ბევრი მოიძებნოს ისეთი, რომელიც დასაძულად ჩათვლის მას ახას.

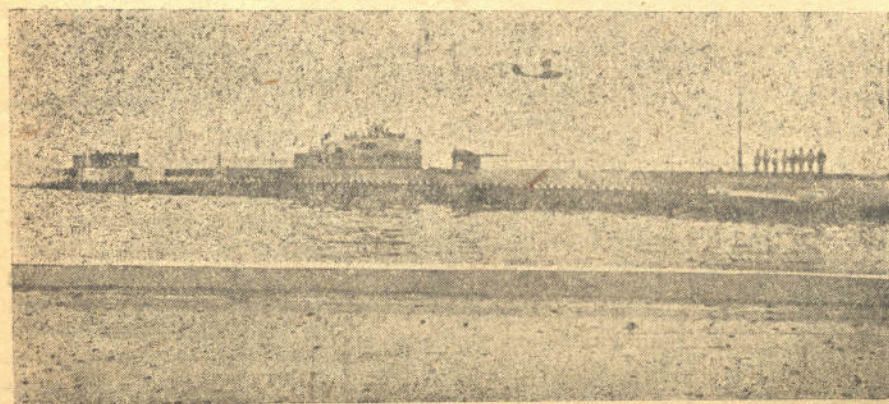
ალფონსო სუბიასის ყავას პლანტაციებზე, იგი ცხოვრობს ერთ-ერთ ოთხკუთხედის ერთსართულიან კოხში, რომლებიც დგანან ისეთსავე გრძელი რიგებით, როგორც ყავის ხეები. დილით მთელ ოჯახსათვის ერთად, რომელიც ხუთი სულსაგან შესდგება, ის ზიდის პლანტაციაზე. მათთვის გამოყოფილია რ.მდებრივ ათასი ხე, ამ ხეებს მათ უკმა მოუარონ მთელი წლის განმავლობაში, გასწვნიდნენ, შემოპარობს და, დაბოლოს, აიღონ მოსავალი. ბარკის დროს, მთელი ოჯახი მჭიდროდ დგას ერთმანეთს გვერდით, ალფონსო, განსაზღვრავს მუშაობის ტემპს. ცოლისა და ზავშვიტისათვის ეს ტეპი აუტანელია. ალფონსომ ეს შეეცდოდა იცის, მაგრამ არაფერია შევლა არ შეუძლია, არაბიბიბი ტეპს საზღვრავს არა ის, არამედ პლანტაციის პატრონი.

9. შრომა და ხელფასი.

მოსავლის აკრეფის დროს ალფონსო დგას კიბეზე და ჰკრეფს ნაყოფს ზის ზედა ნაწილიდან. ცოლი ჰკრეფს დაბლიდან, ბავშვები კი აკრეფენ ხაყოფს alqueires-ში (ქურკული 50 ლიტრი მოცულობით) და ამ სიმძიმეს ერთი ადგილიდან მეორეზე მიათრევენ.

თელის გაწმენდის შემდეგ რბილი ნაწილებიდან, მათ ახარისხებენ. ყავეს ბირებაზე სანტუშში არსებობს სატარიფო ალმინენების შკალა, რომლის მიხედვითაც არკვევენ ყავას ლირსებას. სამი ცარიელი მარცვლი იძლევა ერთ ნიშანს. ხუთი გარტეხილი, ხუთი დაუმწიფებელი მარცვლი და ერთი კახი იძლევა ერთ ნიშანს, ხუთი გარტეხილი, ხუთი დაუმწიფებელი მარცვლი და ერთი კახი იძლევა ერთ სატარიფო აღნიშვნას. ამიტომ დახარისხების დროს საჭიროა უდიდესი ყურადღება.

მუშათა ხელფასი დამოკიდებულია ყავას ფასებზე, მაგრამ ეს ამტარებული პრინციპი რამდენიმედ თავისებურად ტარდება ცხოვრებაში. ალფონსოსათვის ის შემდეგში გამოიხატება: როცა ყავას ფასი ეცემა სინ-პაულუსში ან სანტუშში, ან როტერდამში, ნიუ-იორკში; ქაბურგში ან სხვა რომელიმეზე ამ მერყევი ბირებიდან, მაშინ ეცემა მისი ხელფასიც, პლანტაციების პატრონი მუდამ ამბობს, რომ ყავას ფასი ეცემა. ანემაზ ხელფასი შემცირებულია 40

საფრანგეთის წყალქვეშა ნავი „ჰანრი კუანკარმ“. ცნობილი ფრანგ ფიზიკ-მათემატიკოსი ზანრი კუანკარმის სახელობის ეს წყალქვეშა ნავი წარმოადგენს ნამდვილ ახლს წყალქვეშა ნავის „პრომეთე“-სას, რომელიც კონსტრუქტორულ დეფაქტების გამო გამოცდის დროს დაიღუპა შერატურგთან 72 კაცი.

პროცენტით. ალფონსის რაჯაზე თვეურად აკეთებს 16 დოლარს.

თუ გაგონებდა ქვეყნის დაღრწობა ყავის სიჭარბისაგან, ამას მოჰყვება პლანტაციების შემცირება ან სრულიად დაბოვება. მაშინ ალფონსის და ოთხკუთხიან ქონებაზე ბის სხვა მობინადრეებს გარეთ გამოარევენ.

10. კიდეც ერთი ადამიანი.

კალტერ პოლმანის მამა შუა გერმანიიდანაა, დედა—სილეზიის მცხოვრებია, ორი წლის წინ პოლმანი მუშაობდა ელექტრომაქინების საიდუმნებლო ქარხანაში და დათხოვნილი იქნა. სხვა სამუშაო მან ვერ მიიღო რადგან „დაკვეთების რაოდენობა კვლავ მცირეა“, როგორც არის ნათქვამი წარმომადგენლის ანგარიშში. დაკვეთების რაოდენობა ძლივს ჰყოფნიდა 9 პროც. დივიდენდისათვის, ვალტერ პოლმანისათვის ის არ ყოფნიდა. საქველმოქმედო ორგანიზაციების დახმარება ახლა არ აღემატება 7,80 მარკას კვირაში. ჩვენთვის ახლა საუბრით ნათელია, თუ რატომ არის, რომ პოლმანს მაგიდაზე უდგას დამწვარი ქერის წვენი.

რასაკვირველია, ერთეულმა ინდივიდებმა —ალფონსი მარტინესმა და ვალტერ პოლმანმა არაფერი იციან ერთმანეთის შესახებ მათ ჰყოფს ოკეანე და კაპიტალის სამყარო. ალფონსომ არაფერი იცის იმის შესახებ, რომ ვალტერს უხდება შიმშილობა და ამ მდგომარეობაში სმა ისე, როგორც ვალტერმა არ იცის, რომ ოთხკუთხიან ჯიხვებს იქ ზღვას იჭით, არა აქვთ არც წყალი, არც სინათლე, რადგან პლანტაციებზე არ არის ელექტრონის სადგური. მაგრამ, როგორც თავისი კლასის წარმომადგენლები ისინი ვერ თმანეთს იცნობენ. ისინი იყურებიან კლასობრივი შეგნების თვალთ, ეს თვლები კი უფრო მახვილია, ვიდრე რომელიმე ოქტოპური ხელსაწყო და ისინი დასვენებს აკეთებენ იქედან, რასაც ხედავენ.

„რევოლუციონერული პროპაგანდა“ ბრაზილიაში ისჯება ციხითა და დახვრეტით, ამ რამდენიმე ხნის წინათ მიაგნეს რამდენიმე რევოლუციონერის კვალს, ისინი დააპატიმრეს და დახვრეტეს. პოლმანის „სამშობლოში“ რევოლუციონერებისათვის არსებობს საგანგებო სასამართლოები, 7,000 კაცამდე ზის ციხეებში.

11. პრინციპები.

ვაშინგტონ ლიუსი, ბრაზილიის პრეზიდენტი, ქვეყანას მართავს თავისუფლებისა და თანასწორობის პრინციპების თანახმად (საფრანგეთის დიდი რევოლუციის) ტალღებმა ბრაზილიის ნაპირებამდისაც მოაღწიეს. ის ანგარიშს არ უწყევს მსხვილ მიწადამფლობელებს, ის ანგარიშს უწყევს მხოლოდ თავისუფლებასა და თანასწორობას.

ეს უკანასკნელები კი, მისი აზრით, ბრაზილიაში ეყრდნობიან ყავას, პაშასადაც, სპირტსა ყავის შესყიდვა, სესხების აღება, ვა-

პიტლერი კავშირს აბაგს იაკონელ ფაშისტებთან

სურათში—დროშა, რომელიც პიტლერმა უძღვნა იაკონელ ფაშისტებს.

ლორენსი და მფრეაფრეა ეს იმისათვის, რომ დაეცული იქნას ყავის ფასების, ე. ი. თავისუფლებისა და თანასწორობის წონასწორობა. თავის საბოლოო დასკვნებში ის საცხადით ეთაბნება ყავას მაგისტრებს და ლონდონის ბირჟას. მთავრად აზრის მომავალი პრეზიდენტი—ჟულიო პრესტე-სიკ სან-პაულუდენ.

გენერალი ვარგასიც თავის შეხედულებებში, როგორც სჩანს, იმავე პრინციპებით ხელმძღვანელობს, როგორითაც პრეზიდენტ ლუსი. მხოლოდ დასკვნებს აკეთებს სხვას.

12. მცირემოდენი წარმატება საშემოში.

მაგრამ გენერალ ვარგასს სად სცალია თავისი შეხედულებების დამუშავებისათვის. ის სათავეში უდგას ზემოხსენებულ არმიას, მუშაობები ბრაზილიის ათი შტატიდან მიდიან რიოზე და სან-პაულუზე. მთავრობა აცხადებს საალყო წესებს, არმიისა და ფლოტის ცალკე ნაწილები გადადიან აჯანყებულთა მხარეზე. ოფიცრები დადიან, იცრიან და იბრძვიან მუშების და გლეხების გვერდით. ანეროკისა და ევროპის ბირჟებზე გაცხოველდა საქეულიცა. ბრაზილიის ბირჟებზე მეფობს პანიკა.

ბრიტანეთის კოესერი „დელი“ მზად არის ბრაზილიის ნაპირებისაკენ გასასვლელად. გაგზავნის თუ არა ამერიკა სამხედრო გემებს? მთავრობის ჯარებმა და აჯანყებულებმა შორის მიმდინარეობს ბრძოლა. ბრძოლაში მონაწილეობას იღებს ავიაცია.

მუშები და გლეხები, რომლებიც იბრძვიან ერისა და მეორე მხარეზე ისეთივე ადამიანების, როგორც ალფონსო მარტინეს.

ერთ მშვენიერ დღეს სან-პაულუში ეშვება ჩარჩოები ბანკების კარებზე, იხურება და რაბები სავაჭრო დაწესებულებების ფაფაჯრებზე. სწყდება ტრამვაის მოძრაობა.

ესერიან მთავრობის სასახლეს. როგორც მოდის ცნობები: „ბრძოლა ქალაქში, მთავრობა დამარცხდა“ (ბრაზილიის მთავრობა—ეს არის ყავა).

გენერლებს მთავრობა სათავეში უდგება ქვეყანას, როცა ნიუ-იორკის ბირჟებზე მივიდა ცნობა ლუისის დამარცხების შესახებ, ბრაზილიის ფასიანი ქაღალდების კურსმა აიწია.

ასეთი იყო სამოქალაქო ომი 1930 წ. ოქტომბერში.

18. ისევ გემები და მათი ტვირთი.

24. მილიონამდე ტომარა ყავა ჰყრიან გაუ საღებელი ბრაზილიის საწყობებში, 7 მილიონ ტომარამდე—სხვა ქვეყნების საწყობებში. ყავის ფასები ეცემა სულ დაბლა და დაბლა. ალფონსოს ხელფასი სულ უფრო და უფრო ეცემა, პლანტაციებზე ჩქარა სულ შეწყდება მუშაობა.

„ბრაზილიაში 30 მილიონი კაცი ნელა კედება შიმშირი სიკვდილით; ისინი დაიბოცნიან სიმშლის, სიღვრისა და მალარიისაგან“, —აქცადებს ჯანმრთელობის სამინისტროს ბეთური დონ ელიზარია პენია.

მასში ბრაზილიის მთავრობის ინიციატივით შესდგა კონფერენცია, რომელსაც ყავას ფასების სტაბილიზაციის მიზნით უნდა შეექმნა მსოფლიო კარტელი და აგრეთვე ინტერნაციონალური ყავის ბანკი. ეს გეგმა ჩაიფუშა, ახლა შექმნილია ახალი გეგმა.

ბრაზილიის ნავთსადგურებში გემები კვლავ იტვირთება ყავით. გემებსა და ტერითს არა აქვთ დანიშნულება: ყავა იყრება ღია ზღვაში. უკვე არის რკინის გზის ხაზები, სადაც ორთქლმანქანებზე სწვავენ ყავას. ჩქარა განადგურებული იქნება — 3,000,000 ტონაშია ყავა, თვითუფლი ტონაშია კი შეიცავს 60 კილოგრამს.

ლ. ანტონ.

გაგონებლავნებულ ქვეყნებს

საბჭოთა ქრისტიანული

გონიერება

RUSIA'S LATEST OUTRAGE.
—An example of Soviet Russia's constant insult to Christianity. These matches are available in Hull, but no firm or person of repute will handle them.

„უკანასკნელი რუსული ღვთის გმობა, მაგალითი ქრისტიანობის მუდმივი გმობისა საბჭოთა კავშირის მიერ. ამ წუმწუმას ავრცელებენ ჰულში, მაგრამ არც ერთი ფირმა, არც ერთი ღირსეული ადამიანი არ ისარგებლებს ამ წუმწუმით“.

— ასე სწერდა ამ რამდენიმე ხნის წინად ინგლისის შუბლმადგართა პრესა, რომელმაც სიხარულით ჩასქიდა ხელი ახალ საბაზს გათვრებული ანტისაბჭოთა კამპანიისათვის.

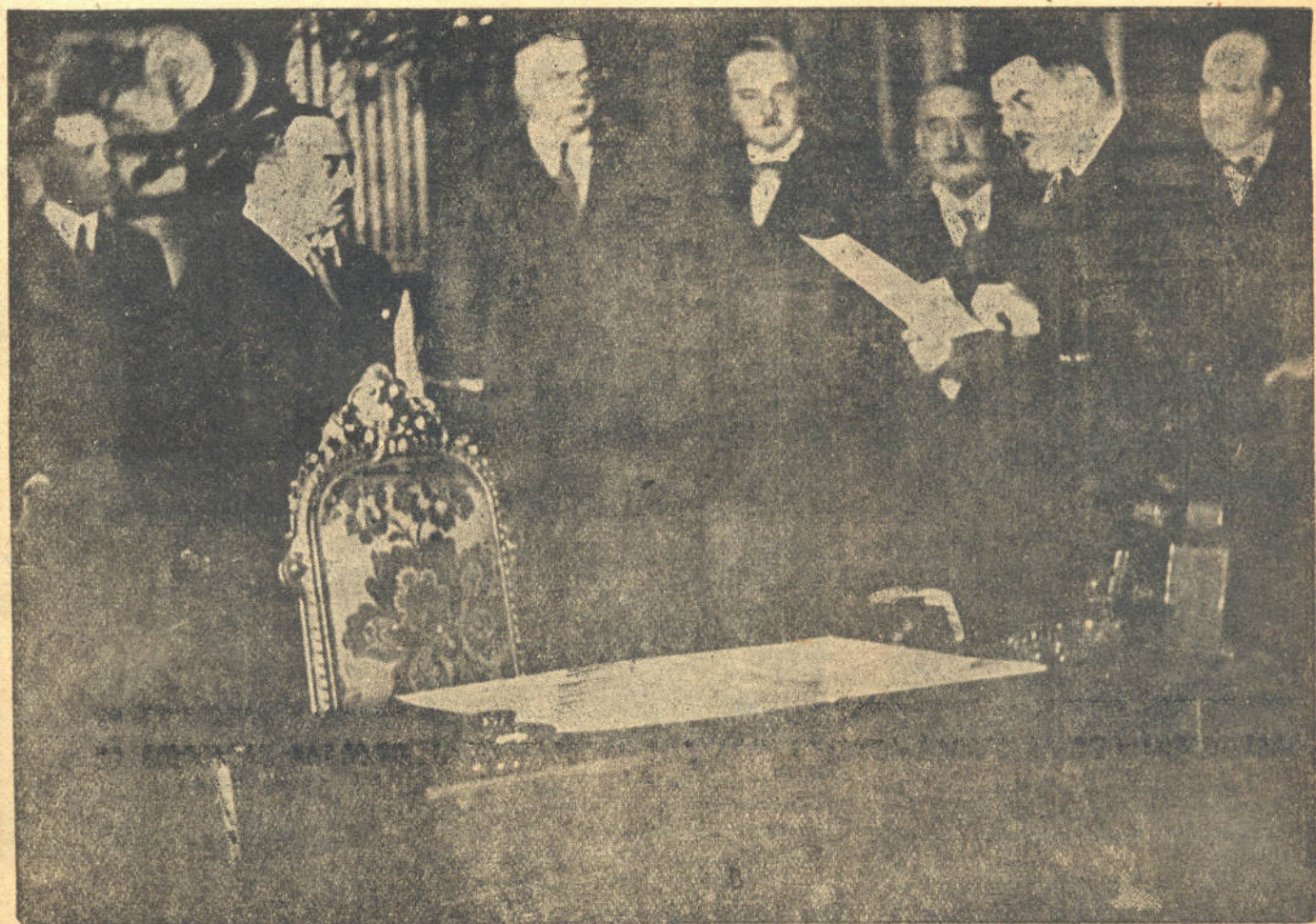
მაგრამ გამოირკვა რა: თვით „სენდვიკრონიკი“, რომელმაც პირველად გამოუშვა ხმარებაში ქორი ბოლშევიკური ანტირელიგიური წუმწუმის შესახებ, მას შემდეგ, რაც სხვადასხვა მიმართულებით მთელ რიგმა მოღვაწეებმა და ზოგერთმა თურნალისტებმა გამოარკვეეს ამ წუმწუმას ნამდვილი წარმოშობა, იძულებული შეიქნა დაეჭებდა შემდეგი განცხადება:

„შინაგან საქმეთა სამინისტრომ მოახდინა გამოძიება, მაგრამ მან ვერ შესძლო გამოარკვევა იმის თუ სად იქნა დამზადებული ეს წუმწუმა. მაგრამ ჩვენ თვით გამოვარკვეით, რომ იგი დამზადებულია ინდოეთში“.

მართალია, ვაშეთმა დავიანებით აღიარა, რომ მისი ცნობა იყო ქორი, მაგრამ ამ განცხადებაშიც ვერ შესძლო არ ეთქვა ზიკრუა. სინამდვილეში ის ფაქტი, თუ სად დამზადდა წუმწუმა გამოარკვია არა „სენდვიკრონიკი“, —მა. არამედ „ბრიტში იუნაიტედ პრეს“-ის სააგენტომ, რომელიც მადრასიდან გადმოცემულ ცნობაში იუწყება, რომ ეს წუმწუმა დაკვეთილი ჰქონდა გატარის (რამნადის ოლქი) წუმწუმის ფაბრიკას ინდუს ქონიანებს შორის გახავიკილილად. ეტიკეტით ჯვარცმულ ქრისტეს სურათით კი დაბეჭდილი იყო სივარჯიშო, „ნადარ პრეს“-ის სტამბაში.

29 მოთხოვნის პატივში, საფრანგეთის საბაჟო საშემთხვეველთა საინსპექტორი, მელრონის-
ლი იქნა საფრანგეთ - საბჭოთა კავშირის ხელშეკრულება თავდაუსხველოებისა და უმმა-
თანხმებელი კონვენციის შესახებ.

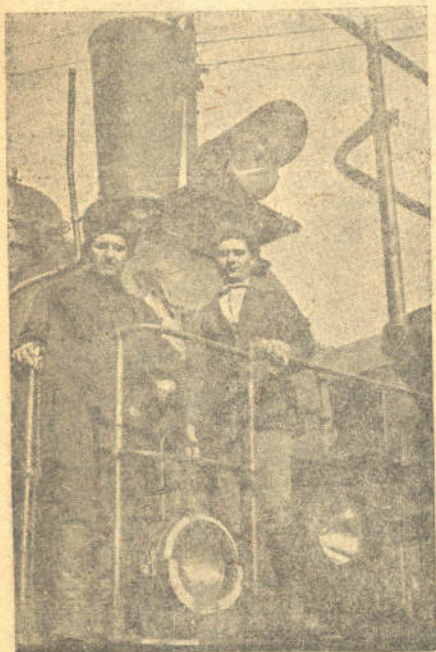
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

შეიქმნა კმ. ლეონოვიძის საბჭოთა კავშირის სრულიყოფიდან წარკმარაგნილი საფრანგეთში, ხელს

საბჭოთა კავშირში 1932 წელი იყო წელი უდიდესი გამარჯვება ისაქვეწნის ინდუს/ კულტურული რევოლუციის ფრონტზე; 1933 წ. საბჭოთა კავშირის კომუნისტური მოიპოვებს უაღასო—სოციალიზმის რეალურ

ნარკოტიკი—წითლარმეოლი ამხ. ჩმრ-
ნოკიბატო, რომელიც მუშაობს რიკოვის
სახელობის ქარხნის (დონბასი, რიკოვი)
№ 5 ბრძედის ბუნკერებზე, გეგმას ახრუ-
ლებს 120—140 პროცენტით.

თბილისის აბრეშუმის საქსოცი ფაბრიკის
უფროსმა მუქანიკოსმა ამხ. სუნდაძემ,
რომელსაც მთელი რიგი მნიშვნელოვანი
განგებებები აქვს მრეწველობის სხვადა-
სხვა დარგებში, გამიგონა საბრტოტაჟო
რემსების დასამზადებელი ჩარბი, რომელიც
აქამდე უცხოეთიდან შემოგვქონდა.

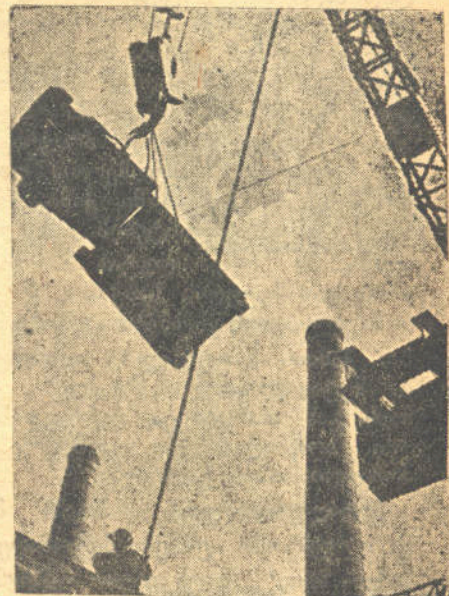
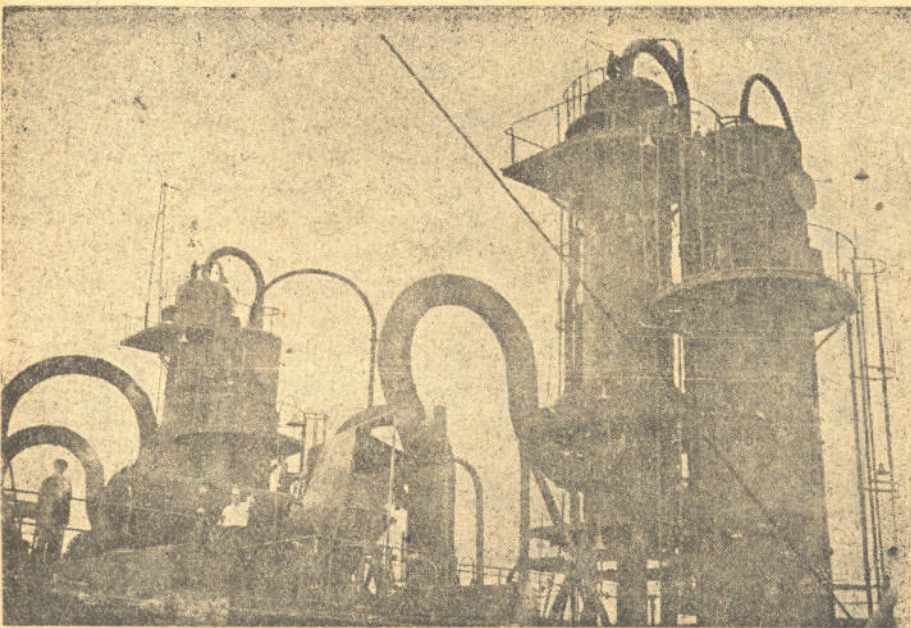
სურათზე—ამხ. ხუნდაძე კრებს მის შიგნით
გამოგონებულ ჩარჩოს.

ქარზანაში „კრანაია როზა“ (მოხუცი)
არსებობს „ტენიკის სახლი“, სადაც ფე-
იქარო ქალები იღებენ ოხტატების კვალი-
ზიკაცებს.

சுயராசனார்—மிகமிகவாழ்கு மகிழ்ச்சியுடன் கீழ்க்கண்ட
பாடங்களை எழுதினார்.

მუწდუბა სოხიაროგოი

ბრილიანტის, სასოფლო მეურნეობის სოციალისტურად გარდაქმნის და მთლიანად სოციალისტური კარტიის ხელმძღვანელობით ახალ უდიდეს გამარჯვებებს მიღწევის მშენებლობის საქმეში

მუწდუბა მანგინოტრონი (მარტანის მონტაჟი)

მუწდუბა მანგინოტრონის დასაწყისად

ბათუმის ნავთის გადამამუშავებელი ქარხნები

ზემით: მეორე ნავთის გადამამუშავებელი ქარხანა, მოწყობილი ვინერერ კოხის ოთხი დადგენილებით, დღე-ღამეში უშვებს 8000 ტონა საქსპორტო ბენზინს.

მარტანის: ბათუმის ნავთის გამოსახდელი ქარხნების ლაბორატორიის საუკეთესო დამკვეთი აზ. ხალხში, რომელსაც საუკეთესო მაჩვენებლები აქვს ქიმიური რეაქტივების მომჭირნეობით ხარჯვაში.

ბათუმის ნავთის დამკვეთი

სურათები: ანდერ - სუმეის რაიონის (ქუზახი) მუწდუბა მანგინოტრონის აგებული სა-
დადგენილობის ტერაპიტოტული განყოფილება

მეფის ყოფილი კოლონიები ბოლ-
შევიკური პარტიის ლენინური ნა-
ციონალური პოლიტიკის წყალობით ეკო-
ნომიური და კულტურული განვითარების
ფართო გზაზე გამოვიდნენ. იზრდება ნა-
ციონალური კულტურა და კულტურული
ძალები, სკოლების და კულტურული დაწ-
სებულებების ქსელი.

სურათზე—ქველი ბუზარის (უზბეკისტა-
ნი) შვიდწლიანი მოწაფე ეცნობა გლო-
ბალურ

აზ. ბაზიკანე—ბაზის მკრეფავ ქა-
ლების მექვე ბრიგადის ორგანიზატორი
აზ. სტალინის № 2 კოლმეურნეობაში
(უზბეკისტანი). ყოველდღიურად მკრეფს
80—90 კილოგრამა ბაზის.

მესჯაფონის ფაროშენი

ფერო-მარგანეზი...

ფერო ლათინურად ნიშნავს რკინას, მანკა — მარგანეცს, შავი — ფერო-მარგანეზი — რკინისა და მარგანეცის ნაერთს.

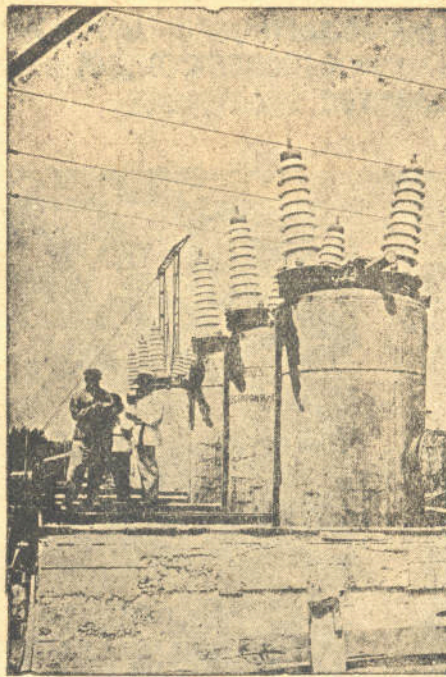
სიტყვა ფერო-მარგანეცი დღეს დიდ პატივშია. სოციალისტური ინდუსტრიის განვითარებამ მრავალ ქიმიკატს მოიპოვა შიგნით ხორცი, თერო-მარგანეცი, ფერო-ქრომი, ფერო-ნიკელი, ფერო-ვანადი, სინთეტიკური აზოტი — ყველა ესენი პრაქტიკულად გადაიტანა მშრომელთა ფართო მისების შეგნებაში. ქიმიკატს, რომელიც კაპიტალისტების ხელში აღმოჩნდა ხოცვა-ჟლეტის იარაღად არის გადაქცეული, საბჭოთა ქვეყანაში სოფლის მეურნეობის განვითარებაში, ქიმიის საფუძველზე ვითარდება მეტალურგიული წარმოება, ქიმიის განვითარებაზე დამოკიდებული სოციალისტური მინდვრების მოსავლიანობის გადიდება.

მეტალურგიული წარმოება მეფის რუსეთში უმწიფო მდგომარეობაში იყო. მიუხედავად ქვეყნის უდიდეს ბუნებრივ რესურსებისა, მეტალურგია განვითარებული იყო მხოლოდ ერთ მხარეში, ისიც სანახევროდ უცხო კაპიტალის ხარჯზე. ლალი, დასავლეთ ციმბირი, კაზაკ-სტანი, ბაშკირია, ამიერ-კავკასია უყურადღებო იყო მითოვებული, მიუხედავად იმისა, რომ მადნის მარაგისა და იაფი ელექტრო-ენერგიის შესაძლებლობის მხრივ ისინი საუკეთესო კუთხეებს წარმოადგენდნენ მეტალურგიის განვითარებისათვის.

ამ კუთხეებს მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლების დროს მიეცა ყურადღება. სამხრეთის მეტალურგიის გარდა, შეიქმნა აღმოსავლეთის მეტალურგია მისი მსოფლიოში უდიდესი გიგანტებით და ამჟამად საფუძველი ეყრება წარმოების ამ დარგს ამიერ-კავკასიაშიც. დაშვესანის მეტალურგიული კომბინატი და ზესტაფონის ფერო-მარგანეცის ქარხანა ამიერ-კავკასიის მეტალურგიის პირველი მერცხლები არიან.

ფერო-მარგანეცი....

რამდენი საბჭოთა ოქრო იხარჯება დღემდე ამ სხმულის შეძენაზე უცხოეთში. ჩვენ იძულებული ვართ ოქრო ვიხადოთ ჩვენსავე მარგანეცში, რადგან უკანასკნელ დრომდე არ გვქონდა ფერო-შენადნობთა წარმოება. ასე იყო დღემდე, მაგრამ ასე აღარ იქნება ხვალდან. მეორე

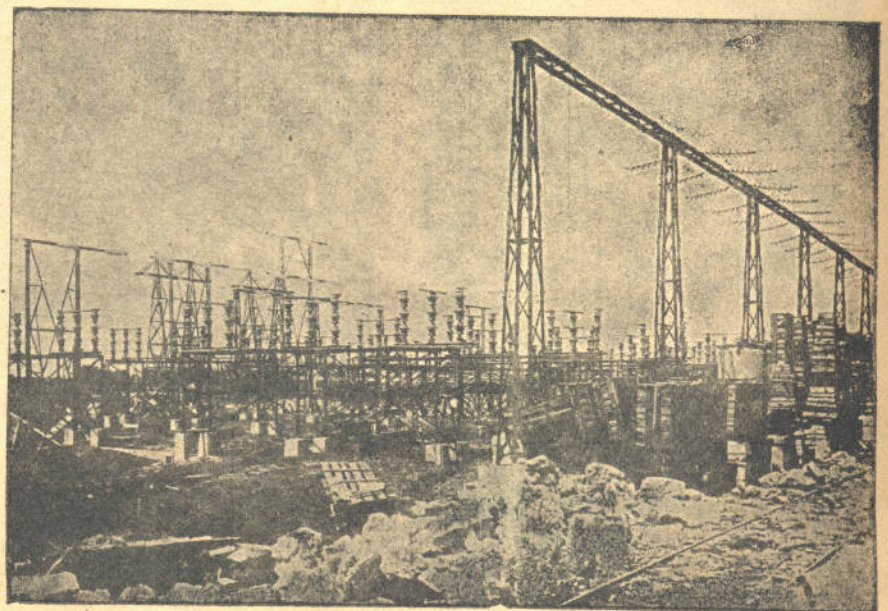
ლია ქვესადგურის მოწყობილობის შემოწმება

ხუთწლედში ჩვენ ამ დარგშიც დავწევით კაპიტალისტურ მსოფლიოს და არა მარტო საკუთარ ფერო-შენადნობთა ბაზაზე გავმლთ საბჭოთა ფოლადის წარმოებას, არამედ კაპიტალისტების მძლავრი მეტალურგიული გამოვალთ უცხოეთის ბაზარზე.

ფერო-მარგანეცი მაღალხარისხოვანი ფოლადის აუცილებელი ნაწილია. ფერო-მარგანეცის გარეშე წარმოადგენელია ფოლადის წარმოება. ფოლადის მიღებისათვის საშუალოდ საჭიროა 0,8 პროც. ფერო-მარგანეცი. მეორე ხუთწლედში სოციალისტური საბჭოთა ქვეყნების მოდნობილი უნდა იქნეს 26 მილიონი ტონა ფოლადი. ამისათვის საჭირო იქნება 205.000 ტონა ფერო-მარგანეცი, რომლის უდიდესი ნაწილი უნდა მოგვეცეს ზესტაფონის ქარხანამ.

ზესტაფონი, დასავლეთ საქართველოს ეს ერთ-ერთი წვრილ-ბურჟუაზიული ცენტრი წარსულში, მეორე ხუთწლედში უნდა გადაიქცეს უდიდეს სამრეწველო რაიონად, საბჭოთა კავშირის ელექტრო-მეტალურგიის ერთ-ერთ ცენტრად. ამისათვის მას აქვს ყოველგვარი პირობები: იაფი ელექტრო-ენერგია, მარგანეცის დიდი მარაგი და სხვა მადნე-ის სიახლოვე. ელექტრო-ენერგია წაჰროდან (რიონის) ზესტაფონა ქარხანა დაშორებულია 40 კილომეტრით, ქიათურის მარგანეცის მალაროებიდან 45 კილომეტრით, ხოლო შავი ზღვიდან 130 კილომეტრით. იქვეა კირქვა და სხვა საჭირო მასალები. ყველაფერი ეს ფართო პერსპექტივებს შლის ზესტაფონის წინაშე.

ფერო-მარგანეცის წარმოება სამ ადგილას იქნება თავმოყრილი საბჭოთა კავშირში: ჩელიაბინსკში, დნეპრზე და ზესტაფონში. საბოლოო ანგარიშში ყველაზე მეტი ზვედრითი წონა ენიჭება ზესტაფონს. 1933 წლის ზესტაფონის ქარხანამ უნდა მოგვეცეს 40.000 ტონა ფერო-მარგანეცი, 1937 წელს კი — 195.000 ტონა. დნეპრის კომბინატში შემავალ ფერო-მარგანეცი

ლია ქვესადგური

კოს ქარხნის სიმძლავრე უდრის 80.000 ტონას. ძირითადად ამ ორმა ქარხანამ უნდა დაფაროს ხარისხოვან ფოლადის წარმოებისათვის საჭირო ფერო-მარგანეცის რაოდენობა და აგრეთვე მოგვცეს საექპორტო პროდუქცია.

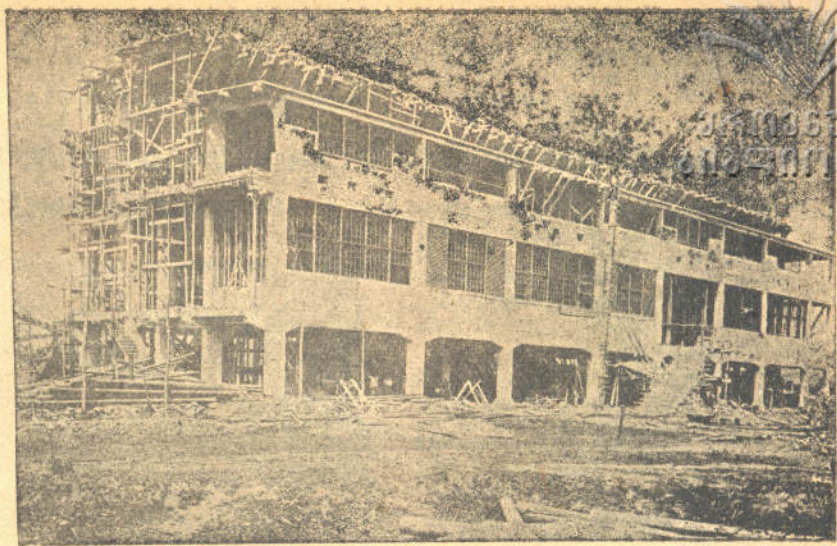
ფერო-შენადნობთა წარმოების დარგში ჩვენ არავითარი მემკვიდრეობა არ მიგვიღია. მეფის რუსეთში ეს დარგი სრულებით არ ყოფილა განვითარებული. ტექნიკურად ფერო-შენადნობთა წარმოება მეტად რთულ პროცესებს შეიცავს. წარმოების ეს დარგი ყველაზე განვითარებულია გერმანიაში. ჩვენც ვისარგებლეთ მისი გამოცდილებით და ზესტაფონის ქარხნის პროექტები გერმანელ ფირმებს შეუკვეთეთ. ღუმელების პროექტი დამუშავებულია სიმენსის ფირმის მიერ, ხოლო ცენტრალური ბუნკერების—ჰუმბოლტის მიერ.

ზესტაფონის ქარხანას ექნება სამი ღუმელი. სამივე უნდა ამუშავდეს 1933 წლის პირველი კვარტალში. შემდეგში ღუმელების რიცხვი აყვანილი იქნება ექვსამდე. მაგრამ მართო ფერო-მარგანეცის ქარხნით არ ამოიწურება ზესტაფონის ელექტრო-მეტალურგიული კომბინატის შემადგენლობა. მეორე ხუთწლიელის მანძილზე ფერო-მარგანეცის ქარხნის გარდა უნდა აშენდეს კიდევ ექვსი სხვა ქარხანა. ეს ქარხნებია: ფერო-სილიციუმის, ფერო-ქრომის, ფერო-მოლიბდენის, მარგანეციანი ფოლადის, ელექტროდების და მცირე ნახშირბადიანი ფერო-მარგანეცის. ელექტროდების ქარხნის მშენებლობა დაიწყება მომავალი წლიდან და დაჟდება პირველი წყებისათვის 1.000.000 მანეთი. ქარხანამ პირველი პროდუქცია უნდა მოგვცეს 1933 წელში. მცირე ნახშირბადიანი ფერო-მარგანეცის ქარხანა ამუშავდება 1934 წელს. დანარჩენი ქარხნები მუშაობას დაიწყებენ 1935 წლიდან.

ფერო-შენადნობთა წარმოება ელექტროტევადი წარმოებაა. ის დიდძალ ენერგიას მოითხოვს. მეორე ხუთწლიელის ბოლოსათვის ზესტაფონის ფერო-შენადნობთა კომბინატს დასჭირდება 1 მილიარდი კილოვატ-საათი ენერგია. ამ მოთხოვნის დაფარვა მოხდება იმ პირობით, ცენტრალურიდან, რომლებიც თავს იყრის სწორედ იმ რაიონში, სადაც ელექტრომეტალურგიული მრეწველობა უნდა გაშენდეს.

•

ზესტაფონის ფერო-გიგანტის მშენებლობაზე მღელვარე დღეებია. ქარხანა ამუშავების სტადიაში შევიდა. პირველი ღუმელი საცდელ ექსპლოატაციაში უნდა გადავიდეს პირველ იანვრიდან. მშენებლობა გაფაციცებით ემზადება „ახალ წლისათვის“. დამკვერელი

ზესტაფონის ფერო-მარგანეცის ქარხნის მთავარი კორპუსი

ბრიგადები დღე და ღამ მუშაობენ. მუშებმა და ინჟინერ-ტექნიკოსებმა საერთო კრებაზე დაადგინეს ქარხნის ამუშავებამდე უჭირ სიქვან დასასვენებელ დღეებზე და დამკვერელი მუშაობით უზრუნველყონ მშენებლობის დროზე დამთავრება. ფერო-გიგანტის მშენებლობისათვის შრომა გადაიქცა „ღირსების, პატიოსნების, მამაცობის და გამბრბობის საქმედ“. შრომის ენტუზიატებმა თავისი სურვილით სამუშაო დღე გააგრძელეს 10 საათამდე. ეს 25 პროც. ამცირებს მუშა-ხელის ნაკლებობას და ზრდის შრომის ნაყოფიერებას. ყველა ობიექტები გადაყვანილია სანარდო მუშაობაზე. ასეთი თავდადებული შრომის შედეგად ქარხნის მთავარი კორპუსი და სამი ღუმელის შენობა სრულიად მოთავებულია. დაწყებულია მანქანების დადგმა და მონტაჟი. ამჟამად მთავარ სამუშაოს მოწყობილობის მონტაჟი წარმოადგენს. მონტაჟზე მუშაობენ უცხოელი სპეციალისტები საკ. ელექტროგაერთიანების სპეციალისტების დახმარებით.

დაიწყო საიმპორტო მოწყობილობის მიღება სამივე ღუმელისათვის. ბათუმის ნავთსადგური სავსეა ზესტაფონისათვის დანიშნული ტვირთებით. მშენებლობაზე ყოველდღიურად იგზავნება მანქანებით დატვირთული 3—5 ვაგონი, მაგრამ ეს მაინც ვერ უზრუნველყოფს აღებულ ტემპებს. რკინის გზას უფრო მოქნილი მუშაობა მოეთხოვება. ფერო-მარგანეცის ქარხნის მუშაობა უშუალოდ დაკავშირებულია რიონ-პესთან. თუ არ იქნა დენი, არ იქნება ფერო-მარგანეცი. ამიტომ რიონპესი დაჩქარებით უნდა ჩადგეს ელექტროფიკაციის მომქმედ საწარმოთა რიგებში. სადგურის ამუშავების დაგვიანება დააგვიანება ქარხნის ექსპლოატაციაში გაშვებას. ეს დიდ მასშტაბებში აკისრებს

რიონპესის მშენებლებს. რიონპესელებო, მიბაძეთ ფერო-მშენებლებს! ქვეყანა თქვენგან მოელის შრომითი გამბრბობის ახალ მაგალითებს, საწარმოო ენტუზიაზმის ახალ ნიმუშებს.

სოციალისტურმა მშენებლობამ სახე უცვალა ჩვენს ქვეყანას. ბოლშევიკურმა ენერგიამ შექარა, რკინის არტახებში გააკრა მტკვარი, რიონი, აქარის-წყალი, აბაშა, ფოთიდან შავ ზღვამდე ქვეყანას დააყურებს შირაქის, ხავთლულის და ონფორეთის ნავთის ოშკები. აგარაში დღეს-ხვალ ამუშავდება მძლავრი ორთქლის ქვებები, რომლებიც ზაქრად აქცევენ საქართველოს ზარბლის წვესს. ზესტაფონი ეუფლება ინდუსტრიის ურთულეს დარგს და ემზადება კაპიტალისტური წარმოების „დასაწევად და გასასწრებლად“. ენგურის ნაპირზე ტანს იყრის ქალაქის გიგანტი. ჩვენი ქვეყნის მთები და გორაკები მოფინილია გეოლოგიური ბურღვებით, რომლებიც გულს უხვრიტავენ დიდამიწას და ახალ საკვებს ეძებენ ხუთწლიელ დაზგებისათვის. მინდვრად გუგუნობენ ტრაქტორები, რომლებიც ძირს უთხრიან სოფლის საუკუნოებრივ ჩამორჩენილობას და ტექნიკური რევოლუცია შეაქვთ სოფლად.

იზრდება სოფელი, იზრდება ქალაქი. ჰქრება ძველი ქალაქები, ქუთაშოკლე მეშანების და წვრილი პარაზიტების ქალაქები. მათ ადგილზე იქმნება სოციალისტური ცენტრები, რომლებმაც უნდა გააჩვენონ მეშანური ცრუმორწმუნეობის, ზოოლოგიური ინდივიდუალიზმის კედლები და სოციალისტური კულტურა შეიტანონ მასებში.

ზესტაფონის გეზი აქეთვანა აღებული.

შალვა ბუაჩიძე

საბჭოთა კავშირი—მსოფლიო სკოლა

საქართველო
საბჭოთა კავშირი

უცხოელი მუშების მონაწილეობა სოციალისტურ მშენებლობაში

იზრდება ზრომის სასახლეების ქსელი

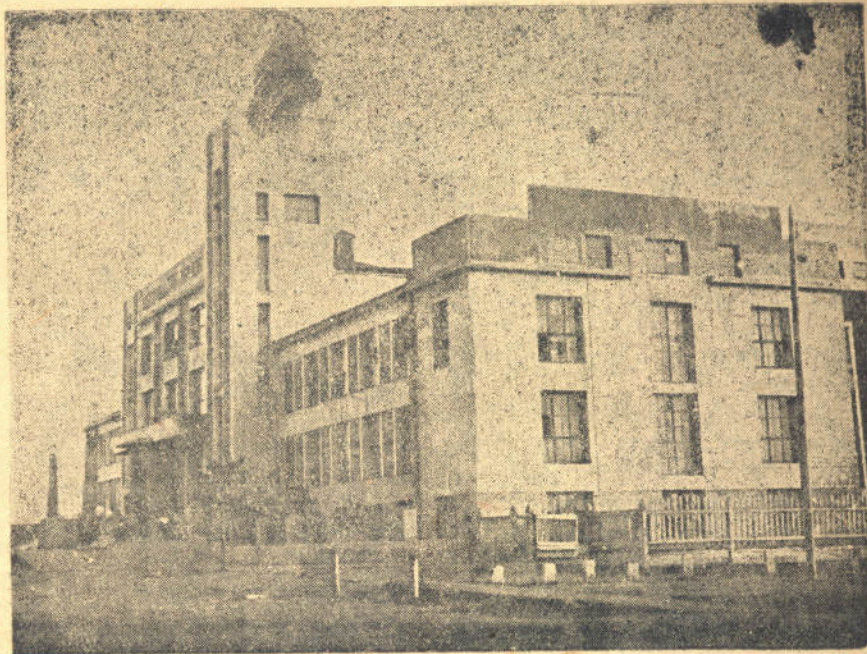
უცხოელ მუშების პირველი დიდი ჯგუფი საბჭოთა კავშირში ჩამოვიდა შვედეთიდან. ამ ჯგუფის მუშების უმრავლესობა იქ იყო „მსოფლიოს ინდუსტრიალურ მუშათა“ ორგანიზაციაში. მრავალი მათგანი პოლიტიკური ემიგრანტი იყო.

კუზბასში ჩასვლისას ისინი დიდის გაქირავებით ეგუებოდნენ ადგილობრივ ცხოვრებას. ნაწილობრივ მძიმე საცხოვრებელი პირობებისა და ნაწილობრივ იმით, რომ მათი იდეოლოგია იყო წვრილბუდეო (სიდიდისტური), ჯგუფი თანდათანობით დაიშალა. აგრამ ზოგიერთები დარჩნენ და მონაწილეობა მიიღეს კუზნეცის კოაბინატის მშენებლობაში. მათ ნაწილს ახლა უკირავს საბჭოთა მთავრობა თანამედროვე ბაზანი, როგორც მაგალითად, ბილ შატოვს, თურქესტან-ციმბირის რაიონის გზის მშენებელს, ახლა გზათა მინისტრის სახელით კონსტანტინ მონაძღვრის.

1922—26 წლის განმავლობაში საბჭოთა კავშირში განაგრძობდნენ ჩამოსვლას უცხოელ მუშების ცალკე ბატარა ჯგუფები.

პირველი ზუთწლიანი გეგმის გასათვალისწინებლად დაწყებისას, როცა აღებული იქნა ცენტრალური კურსი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციაზე და პირველად რუსეთის ისტორიაში დაიწყო გიგანტური ჯიხრების მშენებლობა და ჩვენთვის სრულიად ახალ წარმოებათა ტექნიკურად მოწინავე ქვეყნებიდან—გერმანიიდან და ამერიკიდან კვალიფიციურ ტექნიკოსთა კადრების მოწვევის საკითხი, რომ ისინი დახმარებოდნენ ჩვენს მუშებს უახლესი ტექნიკის დაუფლებაში.

ეს ახალი უცხოელი მუშები არ ჰგავდნენ წინანდელ ემიგრანტებს. მათი ჩამოსვლა არ იყო გამოწვეული რაიმე პოლიტიკური შეხედულებებით. გარკვეული ხელშეწყობების საფუძველზე ეს საციალური კვალიფიკაციის მქონე ხალხი უნდა დაგვხმარებოდა რჩევა-დარიგებებითა და საქმით საბჭოთა სამრეწველო გიგანტების მშენებლობაში და, რაც უმთავრესია, მათ თავისი ტექნიკური გამოცდილება უნდა გადაეცათ საბჭოთა მუშებისათვის.

მუშათა სასახლე კამეროვოში (კუზბასი)

როგორ დასძლიენ უცხოელმა მუშებმა თავისი ამოცანა?

ჩვენ ვიცით, რომ მათი რიგებიდან გამოვიდნენ დამკვეთი ბრიგადების მნიშვნელოვანი ჯგუფები, მრავალ მათგანს მიეცა პრემია და ბევრი დაჯილდოებული იქნა ორდენებით.

მაგრამ იყო გამონაკლისებიც. მაგალითად სტალინგრადში აღმოჩნდა მძარცველების ჯგუფი, რომელიც ტრაქტორების წარმოების საციალისტების სახით შეძერა ქარხანაში. ისინი ჩქარა გამოაშკარავეს და

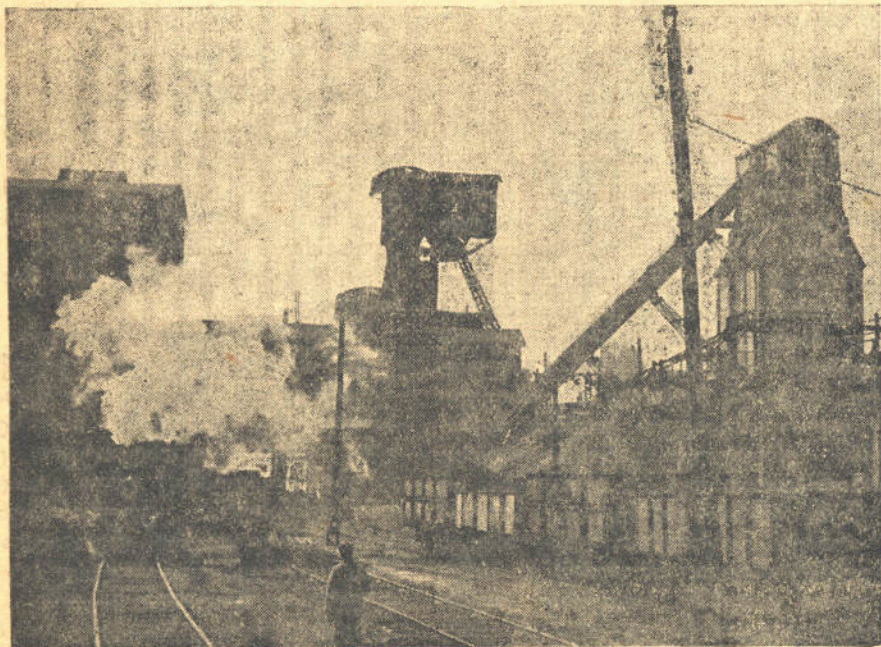
გააძევეს, რითაც ძლიერ კმაყოფილი დარჩნენ სხვა უცხოელი საციალისტები იყო აგრეთვე შემთხვევები, როცა უცხოელები, რომლებმაც რაოდენიმე ხანს იმუშავეს საბჭოთა სამრეწველო დ-წესებულებებში, ბრუნდებოდნენ სამშობლოში და მონაწილეობას იღებდნენ ბურჟუაზიის ცილით აღსავსე კამპანიაში საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ.

მაგრამ უცხოელ მუშების და საციალისტების დიდი უმრავლესობა დარჩა საბჭოთა კავშირში. სოციალისტური მშენებლობის არაჩვეულებრივი გაშლა, ჩვენი მუშების ენტუზიაზმი და გიჟი ღონისძიება—ყველაფერი ეს მათში იწვევდა აღტაცებას და წაბაძვას. ისინი იფიცებდნენ თავის წმინდა „საქმიან“ დამოკიდებულებას და ხდებოდნენ სოციალიზმის შეგნებული მშენებლები.

შეიძლება უცხოელ მუშების გვირუკი მუშაობის ასეთი მაგალითების მოყვანა. მაგალითად აშხანავი ჯო მაკ დაუელი. ამერიკელი მუშა, ამემად აგრონომი საბჭოთა იურენობაში „ვერბლილ“. ის იყო ერთ-ერთი პირველი ამერიკელი, რომელიც კუზბასში ჩამოვიდა. კუზნეცის შახტებში ახალი სისტემის საბჯენების მოწყობისათვის და საბჭოთა მეურნეობა „ვერბლილ“-ის ორგანიზაციის შემდეგ მან დასტოვა კუზნეცი. ის არის ავტორი მრავალ გაუმჯობესებათა სასოფლო-სამეურნეო მანქანებში. ზორბოს დატვირთვის ახალი სისტემა, სტანდარტული ბინების აგება მუშებისათვის—ბევრ რამეს უნდა უმაღლოდნენ მას. ის დაჯილდოებულია ლენინის ორდენით, მისი პორტეტი კი, შესრულებული მხატვარ მეშჩერიაკოვის მიერ, ჰქონდა რევოლუციის მუზეუმში.

ყველა ასეთი ცნობილი მაგალითი აშხ. მონეტრის, რომელმაც მიიღო ზრომის წითელი დროშის ორდენი.

ორდენით დაჯილდოებულია აგრეთვე ექვსი ამერიკელი ინჟინერი, რომლებიც მუშაობდნენ დნეპროსტროიზე. მათ 16 თვე იმუშავეს ისე, რომ შეგებულა არ აუ-

ბრძოლა 10 მილიონ ტონა თუჯისათვის, შახტა № 1—8 (გორლოვკა დანახი).

დიათ. მათი უმრავლესობა შეწოხდა 12-
16 საათს დღე-ღამეში.

„ჩვენ მთლიანად გავიცდით“ ვუთხრებო-
ბის სიდიადეს. ეს იყო ყველაზე უფრო
უდიდესი და მზე, რომელმაც ჩიონ ოლქზე
მიგვიღო მონაწილეობა და რომელიც მოი-
თხოვდა ჩვენი ენერგიის უდიდეს დაზიანე-
ს. ჩვენ აღმოვაჩინეს ყოველგვარი დახმარე-
ბა. ის სამართა მუშები, რომლებიც არ
იყვნენ მომზადებული ამ მოვამბისათვის,
დამოწრდნ ნიჭიერი და შრომის მოყვარე
ონაწილეები“—ამე ამბობენ ეს სპეცია-
ლისტები.

უცხოელ მუშებისათვის დამატებითი-
ლია ამ ჯგუფის ერთ-ერთი მონაწილას
ან. ფრედ ვინტორის სიტყვები:

პაეისა და კეიბის რეჟიმის შერცვლა უა-
ჩუადით გავლენას ახდენდა ჩვენს ჯგუფ-
ზე და ბევრი ჩვენგანი აიღო ვახტა. მავ-
ამ ჩვენ დავტყუდით დაბრკოლებები და
აგრეთაოლად მოგვკიდეთ ბილი საქმის
ჩვენ გეგმინდა ერთი მისწრაფება—რო-
გორჯ საჭიროა ისა შეგვეცოტლებია ჩვენ
ამოაჩანა. არ გეგაყად გამოცდილი თანა-
შინწიბიბი. შეუძლებელი ყოა ქლიბიბის,
საწორების და სხვა წორილ ბილსაწორე-
ბის მიღების. შუშუმბის ეზოვავლილობა შეს-
გებოდა სოთლებიდან ამაოდ ჩამოსტლთა-
გან. რომილთაყ არას დროს არ ენახათ
დღი მიაწინიბი, დნიპროსტროი ნამდვი-
ლად წარმოადგინს მიოწიყვას, რომლითაც
შოიოდდა ამავლება საბჭოთა კავშირის ბა-
ლობისა.

ჯგოთის მეორე მონაწილე ამბ. ჯონსი
ლაპარაკობს:

ჩვენ მომავალ, უმთავრესად მომავალ-
რიობდა პრაქტიკული მეტოღედების შესწავ-
ლაში საბჭოთა მოშინისათვის მოთხოვნი-
ლობამ ქველდოგიყოფი მოშინზე გამომწვანა
მოშინ-სელოს დიდი დენდალბა, ენბინდან
მომწავიბული მოშინი გადაწყვედათ სხვა
სიჭიბიში, ასე მოაზრებდათ ჩვენ 2,500
მოშინ. მათი უმრავლესობა—ნიჭიერი ბალ-
ხი და ჩვენი დარწმუნებული ვარტ, ისე-
ნი ასევე ქარვად დასძოვირ თანვინთ სა-
მუშაოს ჩვენნი გამაზავებობის შემდეგაც“.

სხვა დაავადებულთა შორის არის
ამბ. გრიტინი მშენებელი მეშა გორაძე
აგრეთვე ჩანაში. მან 1930 წ. ჯილდოთ მი-
იღო 50 მან თი მა ელმოიხილ 10.1
—200 მან. და კოსტოვიძი და რამდენიმე
სხვა ჯილდოთ მემორიალი წევოს. მან პირ
ველია სამშოთა კავშირში მიღწეა 250
კორონი, დაწესებას დოიში. მან სამშოთ
მოუძებ, გააწარა აპირის დაწესობის, თავის
წეს და ანლა სჩივის. რომ ველარ ეშვ
ბთ.

ბაშაოთი პოლიციის, ამჟამად, დღეს
ტოპი ჩემოთა აქ ბთ დავიდან შიშითა
ველოთათი ერთად, რომელიცა სწავლავა
გაბაშაინი, ტაშაშაინი, პირბიბი მიწა
მეორე ადამიანთა და სპირ მათგანი ჩაას
დატოვონთა უკან ბლომდამნი და დანაწიწნი
აწიწადადნი დაწიწნი, ისინი ადრითა ბიდა
ნენ რომ ახალი ჰეგანია ან შიშითა ში
ქონას ერთბაშად და რომ მომწავიბოთ
ქუნდა იქნას ათასეული ინდოატიკაოთი
მოქმედა, მითრე მიწისაჲთა ან თაფნი
თან ერთად, მან დაუყოფილებოდა მოწა
სკოლა, რომელიცა 3 თვის, დანაშალები
გამოთქმა 47 ადამიანთაჲთი მოქმა, თარი
წმსწადი სსსრ-ის, საზოგადოებრივი
შოქ ჯიბისათვის დაჯილდოებულია დამკ
რობითა სწავლობით.

ამხ. ჯაფარი, ზოგადი სპეციალისტი. ა
ნაიკი. ბრძოლის სპეციალისტი. დიდეს
პირვით დათანხმ მან საბჭოთა ინს
რები ამაღლებიან ბრძოლის მოწყ
რი ამერიკელი წესი. სტალინელი მოწყ
რი შეიძლება იყოს ასევე უკანასკნელ
დროის სპეციალური ბრძოლის ასამ
ლო:

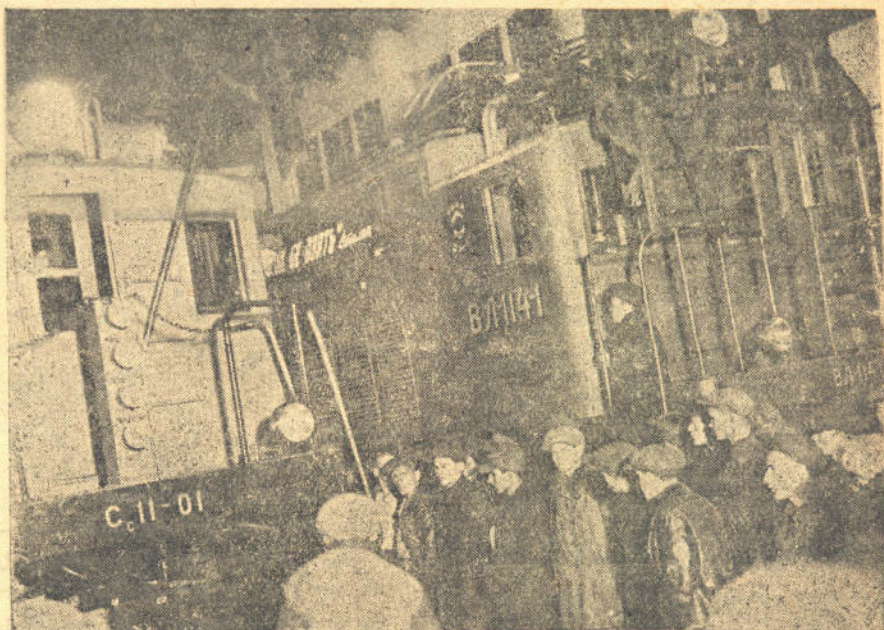
„ჩვენნი ინჟინრების აზრით გამოთბობი
სტუმარ ჯერ შზად არ არის, მაგრამ ვაილ
შოსაღ ბრძმეში ძილი და უჩვენა მთად

იქვენა ბარდის შოთაშვილი. ვლად-
კამ შამიძისა: „მეტი ფუფუნე ბრძოლას“.
მეგრამ შათელმა აღმა იღვამ ბრძოლის
მეორე მხარეზე და კუნძუცკის პირველი
ფოლადი გადმოიღწია, რეგორჯ მელდარე
რძე. ვილი, გერმანილი ოსტატ რეიენერი
და ერთი მუშა ჰყრიდნენ წილიკატს და
კოკს. დიდძალი ხალხი იდგა შოედანზე
და თვალსურს ადევნებდა მუშაობას, მათ
შორის იყვნენ აზ. ფრანკფურტი, მთელი
წარმოების უფროსი, და აგრეთვე აზ. ბი-
თაროვი, პარტკომის მდივანი.

უწისრიგობამ თავი იჩინა ბრძოლის მეორეთ დატვირთვის დროს. გაზის დენი არაწორმასოლი აღმოჩნდა. მეორე ტემპერატურა ბრძოლში გაგრძელდა 48 საათს. სერიოზული რამ ამაში არ იყო. შეუხედავად ამას ინფერები და ოსტატები დაიკვირნენ ამერიკელ მეთოდების მიზანშეწონალობაში. რაც გამოსჭვივდა მათი დამოკიდებულებიდან ევილის მიმართ.

საბერძნეოდ პასტისმეტიველი ამბანაგე-
ბი ჭება აზრის იყენენ. მოწვეულ იქნა სპე-
ციალური თათბირი, რომელშიდაც სამუშა-
ოთა დირექტორმა აშშ. პოპოვმა განაცხა-
და: „ჩვენ არ გვესაშვირება აზიური ქა-
რბანა. ჩვენ გეოსაშვირობა თანამედროვე
ამერიკული ფოლადის ქარბანა და ჩვენ
მომჭიდებდის სულ თავისუფლებას მივანი-
ჭებთ მისტერ ჯაილს“.

ამეზად ვაილის წინადადებები სრულდებოდა, მზადდება საჭირო ხელსაწყოები. ყურადღებას იქცევს ის გარემოება, რომ მრავალი ინჟინერი არ ცდილობს შეამსუბუქოს ხელით მომზადებული მუშების შრომა. მაგალითად, ჩვენ გვაქვს შეყუთებული ჰაერით. მაგრამ ჩვენ არ ვცვენებთ მას გაზის მილების გასაწმენდათ ჰვარტილისაგან და მუშებს ხელით უხედავთ მისი ფხვკა. წინადადება გაზის მილების გაწმენდის შესახებ შეტყუებული ჰაერით ეკუთვნის ამერიკელებს“

პირველი საბჭოთა შედუღებული ორთქლმანქანა. ამ 114 ტონიანი ელექტრომავლის პროექტი შედგენილია საბჭოთა სპეციალისტების მიერ და 8 თვის განმავლობაში იქნა აგებული ქარხანა „დინამო“-ს (მოსკოვი) შუშებისა და იმჟენერ-ტექნიკოსების დაუღალავი მუშაობის წყალობით საბჭოთა მახალბედან.

ელექტრომავლების მშენებლობის ორგანიზაცია წარმოადგენს უდიდეს ნაბიჯს საბჭოთა ქვეყნის ტექნოლოგიური დამოუკიდებლობის გზაზე და თითოეულ ელექტრომა-ვაღზე გვიზოგავს 800.000 მანეთს ოქროთ.

പുറത്തേക്ക്—വെളിപ്പെടുത്തലുകൾ ഉൾപ്പെടെ.

სამშრომლო კატეგორიის ჩამოსვლა. ზოგჯერ
თი სპეციალისტი და მუშები ვერ შეიგუი-
რებიტითულ პირობებს, რომლებიც სწავრა-
ბენ სამშრომლო ახალ მშენებლობებზე, ყვენი
ქმ რეგობიანი სულ რამდინიერ ვერსად ზნ
თებს და წაპრობდენდნ დაპრუნებდა, სამშრო-
მლოში. თავისი „პროსპერიტის“ შეფასება
ხვრამ საბლში დაპრუნებისას ისინი ხვდა
დენდნ სხვა სურათს, ვიდრე იმას, რომელ-
მდდაც ოცნებობდენ. ამოთ ეძებდენ
ისინი სამუშაოს, რომელსაც ვერსად ვერ
ყოლობდენ, გადიოდა თეგები, ეკონომი-
ური კრიზისი ღრმადდებოდა, უმუშევრობა
ზრდებოდა. ბოლოს და ბოლოს, რუმუნდ
ოდინ რა იმაში, რომ კაპიტალიზმს არ
მეტოლია მისცეს მათ სამუშაო, მრავალი
ათგანი კვლავ სწერდა განცხადებებს სა-
მშრომლო კატეგორიის მუშაობის სურვილის შე-
ახება.

მეგობრებო, ჩვენს დღესასწაულს უმთავრესი მნიშვნელობა აქვს, რომელიც მოდიოდნენ აქ არა მარტო პასუხისმგებლობის სრული შეგნებით, არამედ აგრეთვე ამ თვალუწვდენელ დეკანაში სოციალიზმის მშენებლობის უდასრულო ამოცანის შეგნებითაც.

პმ. ფრანკ ზონი სტალინგრადში უკვე
ამდენივე წელია არის კომპარტიის წევ
ი და სტალინგრადის საბჭოს წევრ
ელექტრო-ქარხანაში მრავალი უცხოელ
ხუშა ჩაეწყობა პარტიაში.

ამრიგად უცხოელ სპეციალისტთა მუშეობის მოწვევა სავსებით გამართლებულია ადამიანთა.

ისინი უზვად უწიარებენ საბჭოთა მ
შეებს თავის ტენიკურ ცოდნას და ძვი
ფას დახმარებას უწყვენ სოციალიზმ
შენებლობის საქმეში. შემდეგში საჭირო
უცხოელ წევრების ტების და მუშებ
კიდევ უფრო მეტიოდ დაეაგრება ს
მოღვაწეობის და დახმარების და მომხმარებელ

ედით გრედიანს.

ქართული სიტყვა-კაზმული მწერლობა და სახელგამი

თუ მხედველობაში არ მივიღებთ გამოცემლობა „ფედერაცია“-ს საკმაოდ შეზღუდულ მუშაობას, — სამხატვრო ლიტერატურის გამოცემის დარგში მხოლოდ სახელგამია ერთადერთი ორგანიზაცია, რომელიც ფართო მასშტაბით აწარმოებს

კონსტანტინე ლიმონოვსკი ლიმონი

დასაბამი

საზაფხულო

სამხატვრო ლიტერატურის გამოცემის საქმეს.

ეს გარემოება გვაიძულებს ჩვენ დიდი პასუხისმგებლობის წინაშე და ბუნებრივია, რომ როგორც მშრომელთა ფართო მასები, ისე მწერლობა და მთელი საბჭოთა ინტელიგენცია იშვიათის ინტერესით აღევნებენ თვალყურს სახელგამის ღონისძიებებს სამხატვრო ლიტერატურის გამოცემის დარგში.

ეს ინტერესი განსაკუთრებით გაძვირდა უკანასკნელი წლების განმავლობაში, ვინაიდან სოციალისტური აღმშენებლობის დღევანდელ პერიოდში მუშათა კლასის წიაღიდან გამოდიან ახალი ძალები, რომლებიც შესაძინებენ კვაოს სტოვებენ ქართულ მწერლობაში, ხოლო ჩვენი მწერლობის ძველი კადრებიც აქტიურად უერთდებიან მუშათა კლასის იმ მოწინავე რაზმებს, რომელნიც კომუნისტური პარტიის მეთაურობით იბრძვიან დღეს/კულტურული რევოლუციის ფრონტზე.

ამრიგად იქმნება ახალი ასპარეზი სიტყვა-კაზმულ მწერლობისათვის და ამ ასპარეზზე იბადებიან ახალი და ახალი საკითხები, როგორც წმინდა შემოქმედების სფეროში, აგრეთვე საგანმანათლებლო სფეროშიც.

თავისთავად ცხადია, რომ გამოცემლობაში ალღო უნდა აქვდეს ამ

ახლად შექმნილ მდგომარეობას და ისე გარდაქმას თავისი მუშაობა, რომ დაუყოვნებლივ პრაქტიკულად განოქმადოს მის წინაშე წამოჭრილ ყოველდღიურ ამოცანებს.

სინარტულე უნდა ითქვას, რომ ამ მიმართულებით სახელგამს ბევრი რამ დარჩა გასაკეთებელი და სწორედ უმჯობესი იქნება თავიდანვე აღვნიშნოთ ეს ჩვენი დეფექტები.

სახელგამის მთავარი ნაკლი ისაა, რომ ჩვენთვის დღემდე შეუძლებელია შეიქმნას სამხატვრო ლიტერატურის გამოცემა ჩაგვეყენებია ერთგვარ სტაბილურ, სისტემატიურ კალაპოტში და ამ დარგში განზრახული სარედაქციო გეგმების საწარმოო შესრულება ყოველწლიურად უზრუნველყოფილიყო.

რააკაცირველია, ამის საპატიო მიზეზები ყოველთვის იყო, და ამ მიზეზებზე ეხლა არ შევიჩრდებით, მაგრამ ეს ფაქტი მაინც რჩება, რომ ჩვენს მუშაობაში ადგილი ჰქონდა ერთგვარ ჩამორჩენას სამხატვრო ლიტერატურის დარგში.

მეორეს მხრივ, ის არა ნორმალური მდგომარეობა, რომელიც არსებობდა თვით ლიტერატურაში ცენტრალური კომიტეტის 23 აპრილის ისტორიულ დადგენილებამდე, თავის გავლენას ახდენს სახელგამის მუშაობაზედაც: თუ ერთის მხრივ ეს მდგომარეობა ასუსტებდა მწერლის შემოქმედებითი ხარისხიანობას, მეორეს მხრივ მას დიდი არევა-რევა შეჰქონდა სახელგამის სარედაქციო გეგმების შედგენის საქმეში, რამდენადაც სამხატვრო ლიტერატურის გეგმები ჩვენ მიერ ყოვე-

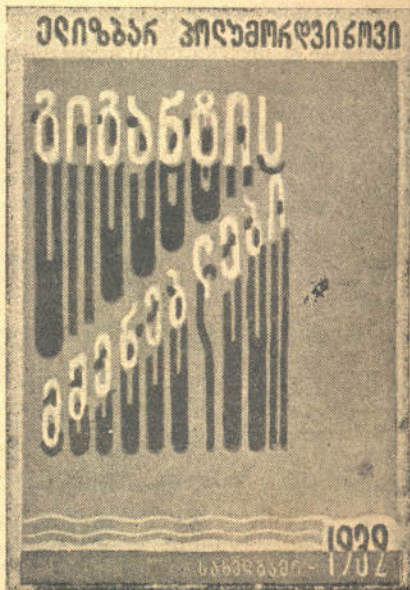
ლთვის უთანხმდებლად შექმნილი ხელმძღვანელ ორგანო წარმოადგენდა. მიუხედავად ამ ორი ძირითადი ნაკლისა და აქედან გამომდინარე არა სასურველ დეტალებისა, უნდა ითქვას, რომ სახელგამის მუშაობა სამხატვრო ლიტერატურის გამოცემლობის დარგში უთუოდ ნაყოფიერი და საყურადღებო იყო.

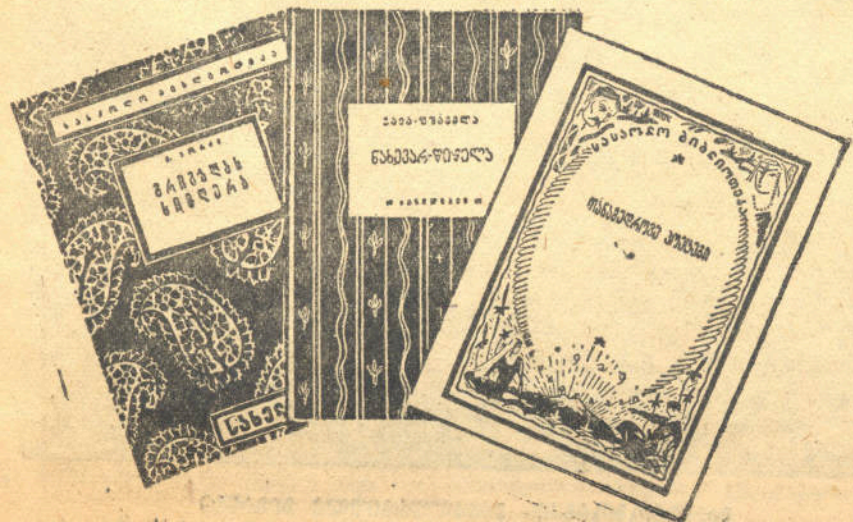
მიემართოთ ფაქტებს: პირველ ყოვლისა ჩვენ სიამაყით შეგვიძლია აღვნიშნოთ, რომ არ დარჩენილა თითქმის არც ერთი ძველი ქართველი მწერალი, რომელიც სახელგამს დოვმოი არ გამოეცეს ან მთლიანად, ან რჩეულ ნაწერებად ან და ჩვენ მიერ გამოსაცემად არ იყოს მიღებული.

მეორეს მხრივ, სახელგამი იყო ჩვენი ახალგაზრდა, ეხლა უკვე მოვაუქაცებელი, პროლეტარული მწერლობის აკვანი და იგი დღესაც არის ამ მწერლობის დასაყრდენი ფუძე: ჩვენ მიერ მთლიანად გამოცემულია თანამედროვე პროლეტარული მწერლობა და პროლეტმწერლის სოიოლი ახალი ნაწარმოები სახელგამში პოულობს საჭირო მატერიალურ რესურსებს, რათა ის დროზე და შესაფერისად იქნეს გამოყენებული.

ჩვენ იმერ შედგენილი იქნა ხუთწლიანი გეგმა ქართველ კლასიკოსების გამოცემისა, რომელიც დამტკიცდა სპეციალური კომისიის მიერ ახ. ფ. მახარაძის უშუალო ხელმძღვანელობით. ჩვენ მიერ ეს გეგმა რეგულიარულად ხორციელდება და ამ ხაზით ყოველწლიურად მატულობს გამოსაცემ კლასიკოსთა რიცხვი.

თუმცა ასეთი გეგმიანი მუშაობა რუსულ და უცხოეთის კლასიკოსე-

മലയാളം

მახუტოთ აგრეთვე გურჯაანის რაიონიდან მომავრებულიც.

ამ ხუტორში ბამბის აკრეფაზე მუშაობდა 610 კაცამდე, აქედან გურჯაანის რაიონიდან გამოგზავნილი იყო 200 კაცი.

გემების შესრულების შირიგ მეორე ხუტორი განიჩრევა დანარჩენ ხუტორებისაგან, — ამას ამტკიცებს 10 დეკემბრის ცნობა: პირველ ხუტორს შესრულებული ჰქონდა გვერდის 20,4 პროცენტი, მესამე ხუტორს — 34,7 პროცენტი და მეორეს — 38 პროცენტი. 12 დეკემბრისათვის მეორე ხუტორში აღებული იყო ბამბა 866 ცენტნერის რაოდენობით. ხუტორი უზრუნველყოფილი იყო მუშახელით.

მეორე ხუტორი აერთიანებს ყოფ. მეხუთე ხუტორის ნავეთებსაც, სადაც ამჟამად გაცხოველებული ტემპებით სწარმოებს ბამბის აკრეფა. ბამბის ალბის საქმეში დიდ წარმატებას იჩენენ თელავის პარტკომის კურსანტები. ერთი კურსანტი საშუალოდ დღეში კრებს 80 კილო ბამბას. კურსანტები (120 კაცია) დაყოფილი არიან ბრიგადებით, რომელთა შორის გაშლილია სოც. შეჯიბრება. ბამბის აკრეფაში სანიმუშო მაგალითი იძლევიან ქუთაისელები და სეფია შვილის ბრიგადები. ამ ბრიგადების წევრები საშუალოდ დღეში კრებენ 120 კილო ბამბას. კურსანტებს შორის ორგანიზაცია სწორად აქვთ დაყენებული, ნავეთებზე და ღებზე წესიერად ანაწილებენ, ტყუილ უბრალოდ არ გაცდენენ სამუშაო დროს, იზრუნებენ დანიარგების მინიმუმამდე დასაყვანად და სხვ. აი როგორ დავიხსენიოთ ეს კურსანტები ხუტორში.

ისე როგორც მესამე ხუტორში, — აქაც (მე-2 ხუტორში) დავითაღიერეთ სასადილო, სამზარეულო, მუშების საცხოვრებელი ბარაკები და სახელოსნო.

სადილო პირველი და მეორე ღირს 70 კაციკი. მუშას ყოველდღიურად ეძლევა 800 გრამი პური და ჩაისათვის საჭიკო შაქარი — გვეუბნება სასადილოს გამგე.

ბინადებოდა, ჩვენ ცხენები გამოვაშურეთ ცენტრალურ ეკონომიისაკენ. ბნელოდა, როცა დანიშნულ ადგილას მივედით. ვიპაუღეთ მეურნეობის დირექტორი — აბი, შ. ალავერდაშვილი, რომელიც ის-ის იყო დაბრუნებულიყო პირველ ხუტორიდან. დიოქტორის წარმოდგინეს ცნობები ბამბის აღებისა და მუშახელის შესახებ.

ამ ცნობების მიხედვით, მეურნეობაში გამბა აღებული იყო 259 ტონას რაოდენობით. (გვერდის 34 პროცენტი). 12 დეკემბრისათვის ითვლებოდა 1,400 მუშახელი. მუშახელის ამ რაოდენობიდან 11-ს, საღამოთი, და 12 დეკემბერს, მთელ დღეს, მეურნეობაში მოვიდა 767 კაცი; აქედან საღამოთი ჩაიონმა გამოგზავნა 478 კაცი, გურჯაანის რაიონმა 244 და თელავის რაიონმა — 45.

მეურნეობაში მუშახელის მიღებისა და შრომის უკეთესი ორგანიზაციით, — აბი კნელი ორი დღის განმავლობაში ბამბის აკრეფის ტემპები გაძლიერდა. თუ აღნიშნული რაოდენობის მუშახელი და აღებული ტემპები შევინარჩუნეთ — 17 დეკემბრამდე ბამბას მთლიანად ავიღებთ — განაცხადა აბი. ალავერდაშვილმა, — ბამბის დანიარგების მინიმუმამდე დასაყვანად, — ხაზგასდობი დირექტორმა — ჩვენ ხუტორებში გამოყვანილ საკონტროლო ბრიგადას, რომელიც შეამოწმებენ ბამბა აღება ნაკრებებს.

დირექციასთან საუბრის გაუადვილეს შემდეგ, ჩვენ არც კოოპერაცია გამოგვჩაი. ახლო წარსულში მეურნეობაში დამკვეთი მუშებზე კოოპერაციას გაუკუა 15,000 ლარი. ღირებულების სამრეწველო საქონელი — თვითღებულ მუშას, ჩაბარებულ ბამბის რაოდენობაზე ეძლევა სამრეწველო საქონელი, ღირებულების 20 პროცენტის რაოდენობით — განაცხადა კოოპერაციის გამგლის თავმჯდომარემ.

მუშათა კვების და მომარაგუას გაუმჯობესების მიზნით, წელს მეურნეობაშიან ზედიზედ ბაღ-ბოსტანი და მეღოვანება გაეშენა. ამჟამად კი მეურნეობის დირექციას უყავს რამოდენიმე ათასი ცხენი, აქვს 500

მომზადება დღეებზე

(ნაწილებით)

ტყე ჩაყოლია ხაშიშ ხეობას და ჩამოშლილა დალაღებვით, გულში სიცილი დარბის მხნეობად და სიხარული მზეს დანერგო.

დღეებს ახალი სუნთქვა ჩამოაქვთ ნაქალაქებით ნაჯიხურამდე... ხვივის ხევი და ხეებს ჩახორავს, — ხმაურს მთის ბინდი დააყურადებს.

ხარობს შინდორი და მოგონებად, ქარს ვეღლებიდან სიმღერა მოაქვს, გახვდება ყანებს და მაგონდება, ყამირებს სძინავთ და ბინდის დროა.

ხვივის ტეხური იტენავს კისერს. ბავშვობა დღეებს ტეხურს ვანდობდი მახსოვს პატარა აქ დამაფიცეს, — ნახირთან ვიყავი, ტოლდებთან ვრბოდი.

ამ ფეხრონში წლები დავყავი, ტოლი ბიჭები ვმღეროდით ტოლად; „მაშინ თორმეტი წლისა ვიყავი, როცა ბატონმა სახლს მომაშორა“...

ჩვენ გული გვექონდა კაკო ყაჩაღის გვიყვარდა იგი მუდამ და ეგზომ, სიმღერით ჭალას, რომ ვაჩაღებდით ვანაშურებდით შუკებს და ეზოს.

ცხრა გაზაფხულის ნახუნთქი ვიყავი — და მწყემსი ბიჭი ვუყვარდი გოგოს, მისი თვალები მე ეხლაც მიყვარს და მისი შავი დალაღიც როგორ!..

ცხრა გაზაფხულის ნახუნთქი ვიყავი — და მწყემსი ბიჭი ვუყვარდი გოგოს, მისი თვალები მე ეხლაც მიყვარს და მისი შავი დალაღიც როგორ!..

მას შემდეგ ბევრჯერ ახვიდა ხევი გიშმა დღეებმა რაც ამოღვენეს, და ხელმეორედ ვესტუმრე ტეხურს, ხოდაბუნებზე ფიქრი გავდევნი.

დღესაც ხომ ხვივის ხევი ხმინად, და ყამირებზე ტრაქტორი ბორავს, წყალზე ხეებს გაისრიალა წყალი ჩახორგოლ ნაპირებს მოგავს.

ეს „ხირენი“ და „დღეაშოკა“ მახსოვს მოხუცის ძველი ამბები, ამ მინდვრებიდან სიუხვე მოყავთ წყალმაც განთქმა წნევის დამბები.

და „ხირენდან“ „დღეაშოკამდე“ წყალი მოდენის ხეებს ქარულად, რა კარგი არი დარდს რო ბორავდეს, ამავეს ისმენდნენ სახიხარულოს, —

ჩემი ტოლები მზეს აყოლიან მათი გულები ხალისს ჭედავენ, ყველა მათგანი ტყის დამკვეთია გათენებდნენ დაღამებამდე.

ჩვენ გული გვექონდა კაკო ყაჩაღის გვიყვარდა იგი მუდამ და ეგზომ, სიმღერით ჭალას რომ ვაჩაღებდით, ვანაშურებდით შუკებს და ეზოს.

ალექო შენგელია.

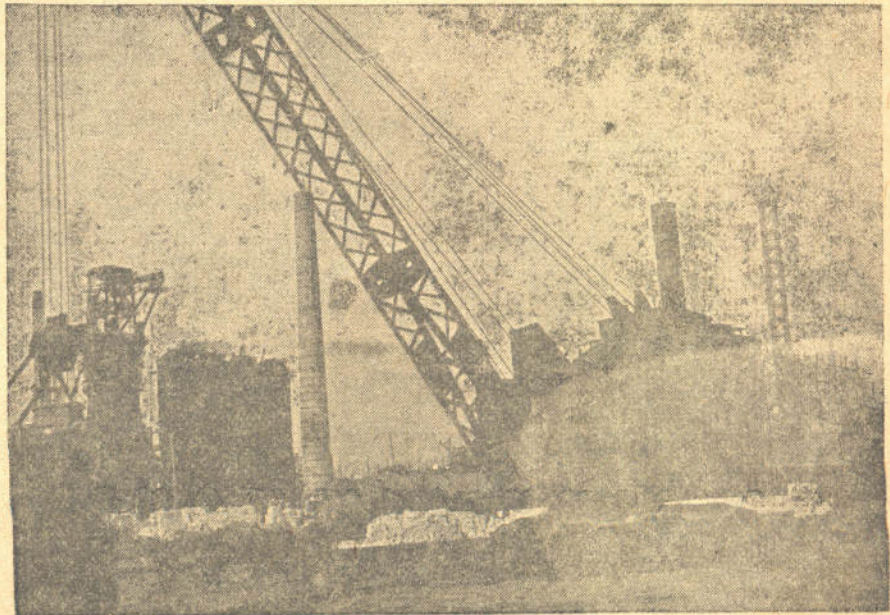
ვისი მეურნეობა, საიდანაც არიდუქტებით მარადებდნენ სასადილოები.

ლამის 11 საათზე ჩვენ გამოვეშვიდებეთ „ალაზნას“. ავტომ თვისი გააღვირვებული სინათლით გააჩლიცა ღამის წყვდადი. უკნ საათნახევრის შემდეგ სიღნაღში ვიყავით.

თბილისში, 18 დეკემბერს „კომუნატი“-ს ნომერში ვკითხულობ „ალაზანიდან“ ტელე-

გრაფიტი გადმოცემულ შემდეგ ცნობას: „16 დეკემბრისათვის ალაზნის საბჭოთა მეურნეობაში დამთავრა ბამბის აღება. ბამბა ვაღაზე იქნა აღებული — 350 ტონას რაოდენობით“. დეკემბრის ხელს აწერენ მეურნეობის დირექტორი და ს.კ. კ. (3) დიკის ბრიგადა.

3. მთვარალაშვილი

დნეპრის კომბინატის მშენებლობა ექსკავატორი დნეპრის კომბინატის მშენებლობის მოედანზე, ექსკავატორს გვ რდით — ბრძმელების ცხენი.

გერაგინ უარყოფს იმას, თითქმის პირობებში საჭირო არ იყოს ძველი ეპოქის კულტურის შესწავლა და მისი ცოცხალი ღირებულებების გამოყენება. ამ მიზნისათვის ერთ-ერთ საშუალებას კლასიკოსების შესწავლა წარმოადგენს. მხოლოდ მათი შესწავლის დროს ცხადია, დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს იმას, თუ რომელი კუთხიდან ხდება კლასიკოსების გაშუქება. ჩვენს დროში ამას

ქა, ვინც შესძლო ამ ეპოქაში მომქმედ ხალხის ზუსტი სოციალურა და ეკონომიური ყოფის გადმოცემა, ვინც უნაღეს წირტილამდე აიყვანა იხატურული გადმოცემის საშუალებანი (ენა, ფაბულა და სხ.) და ვინც უფრო უნაკლოდ გამოსახა აზრი და მისწრაფება აღებულ ეპოქის კულტურული დანივითარებისა.

რასაკვირველია „ოტელი“-ში ჩვენ არ უნდა ვეძიოთ პროლეტარული იდიოლოგია, იგი წმინდა იდიოლისტურ მსოფლმხედველობით არის აგებული, დამყარებულია „ბედ“-ის გარდუვალობაზე, მაგრამ იმას ვინ იტყვის, რომ თეოდალური ეპოქა, ამ ეპოქის ზნეჩიულება და ყოფა კა-

რამდენად მიუღებელია მისთვის ბია ტექსტის და ფაბულის განვითარების შეცვლა ისეთი დიდი კლასიკოსის ნაწარმოებში როგორც შექსპირია. ვფიქრობთ ყველასთვის ნათელი და გასაგება უნდა იყოს ასეთი ცდის უმიზნობა და უაზრობა. სულ სხვაა დეკორატიული გაფორმება და მსახიობების მიერ როლის ტრაქტოვება. აქ ბევრი რამ სიახლის შეტანა შეიძლება, თუმცა ეს სიახლე არ უნდა სცილიდებოდეს ტრაგედიაში მოცემულ ეპოქას და მსოფლმხედველობას.

სამწუხაროდ ამ მხრივაც არ იყო დამაკმაყოფილებელი „ოტელი“-ს დადგმა. ერთფეროვანი დეკორაცია უფრო გულის შემშუთავ მონასტრულ ელფერს ატარებენ ვიდრე სანზრეთის მზიურობას და გაშლილ ზღვის სიახლოვით შექმნილ სანახაობას. ამიტომ, სრულიად უადგილოდ და უხეიროდ გამოჩნდა ნაფი, რომელსაც ასე უხეიროდ მიათრევდნ ვეებერთელა თოკით. ოპერეტული სამოსი, ლოქრონის სპექტრული ცვალებადობა და იმავე დროს საშუალო საუკუნოების ქრატება, უფრო მოუთიქრებლობის ნაყოფად უნდა ჩაითვალოს, ვიდრე რაიმე სტილის მაჩვენებლად.

ჩვენ ვეოი მსახიობებზე შეეჩერდებით დიდხანს, რადგან ტრაგედიის გაფორმებაში ყალბად აღებული გეზი, მსახიობების თამაშში უფრო საგრძნობა შეიქმნა. სიანდა, რომ თვით მსახიობებისათვის გადიქცა ტრაგედიით ეს ტრაგედია. მათ მიერ განსახიერებელი ადამიანები არც

ოტელი — შ. ლაზარაშვილი

აქვს მთავარი მნიშვნელობა, რადგან არას დროს, არც ერთ ეპოქაში ხელოვნება აბსოლუტურად ობიექტიური და ზეკლასიური არ ყოფილა.

მაგრამ, ყოველივე ეს იმას არ ნიშნავს რომ კლასიკოსების „გათანაზიდროვეობას“ შეუდგეთ და მათი ნაწარმოებები ისე შევცვალოთ. როგორც მოგვესურება.

ასეთი თვითნებური მოპყრობა და ვინახეთ „ოტელი“-ს დადგმაში რაც უთუოდ მავნეა ჩვენი მომავალი თაობის აღსაზრდელად და პროლეტარული ხელოვნების განსაფითარებლად.

წარსული ცხოვრების გაცნობა, კლასიკოსის ასეთი „გათანაზიდროვეობით“ არ შეიძლება, აგრეთვე არ შეიძლება ამ დროინდელი სოციალური მოტივების და დიდი ხელოვანის მხატვრული ოსტატობის გაგება. ამის გოფეში კი კლასიკოსებს სცენაზე დადგმას აზრი ეკარგება, მაყურებელმა უნდა უცვლელად ნახოს ის ვინც ყველაზე უნაკლოდ ასახა მხატვრულ ფორმებში ესა თუ ის ეპო-

დგმონა — ნ. მაჩუანოვი

რგათ არ იყოს მოცემული გასაცარი მხატვრული ხერხებით.

„ოტელი“-ს დადგმა სწორედ ამ მხრივ იყო საინტერესო. მაგრამ დამდგმელს ეს ასე არ გაუგია და მოუსურებია (შექსპირის „შესწორება“, ამის გამო ხუთმოქმედებიან ტრაგედიის ნაცვლად სცენაზე ვნახეთ ოთხმოქმედებიანი ცუდი ნელოდრამა.

დამდგმელს ძალიან მცირე ყურადღება მიუქცევია იმ გარემოებისათვის, რომ ტრაგედია სხვაა და დრამა კი სულ სხვა. ნათი ერთმანეთში არევა შეუძლებელია, რადგან ტრაგედია უმთავრესად „ბედი“-ს გარდუვალობაზე შენობა, დრამა სოციალ-ეკონომიური პირობებით შექმნილ მდგომარეობაზე.

ჩვენ სრულიად ზედმეტად მიგვაჩნია სიტყვის გაგრძელება იმაზე თუ

აგო — შ. ლაზარაშვილი

ემილია—მ. შაჰვაშაძე

მ. შაჰვაშაძე იყენებდა არც იმ ეპოქის, თავარი გმირი ოტელო (მსახ. ლამაზი), ხან დარბაისელი და მძლე ებისყოფის მთავარ სარდალი იყო, ან თანამედროვე უხერხემლო ინტელიგენტი, რომელსაც იქვე ფსიზო-ატად გარდაქმნის.

ნ. შაჰვაშაძის დეზდემონა სრულიად არ ჰგავდა იმ დეზდემონას, რომელსაც რადიკალურ მოკრძალებ-

ბასთან ერთად ტანში აქონდა გიმი-ჯდარი სათაყიანებელი ადამიანის შიში, სიყვარული და ზებუნებრივი პატივისცემა. ჩვენ თვალწინ აღგა ჩვეულებრივი რომანის ჩვეულებრივად შეყვარებული ქალი.

სულ სხვა იყო როდერიგო (ვ. გოჭიაშვილი), მსახიობს კარგათ გაუგაა რეჟისორის აზრი და უნაკლოდ ასრულებს მასხარას და კუდაბაზიკა აზნაურის სინთეტიურ როლს.

როგორც ყოველთვის, ისე ამ დადგმაშიაც თაოსიბორა აღმოჩნდა უშანგი ჩხეიძე (იაგოს როლში) იგი მთელი სპექტაკლის მანძილზე პარალელს ჰქმნის, იამდგმელის ტრაპედიას არ ეთანხმება და ტრაგედიის ფარგლებში ანსახიერებს გმირს. ამ დადგმით მხარისთან ერთად აღსანიშნავია თვით განსახიერების ოსტატობა. ამ აქტიურულ ოსტატობაზე ძალიან ზევით შეიძლება ითქვას, მაგრამ მთავარი მაინც უტყმელი დარჩება. ეს არის აქტიორის მიერ როლის შანაგანი (ინტუიციით) განცდა. „მსახი“-ობი იქამდის მიდის რომ ჰგავრავს თავის „მე“-ს და სხვის სახეს იღებს, ეს საზე არ არის ნილაბი, ეს ფსიქოლოგიური გარდაქმნაა, ან როგორც თეატრალური იტყვიან, როლის უმეტალო განცდა. მჯერა ესაა

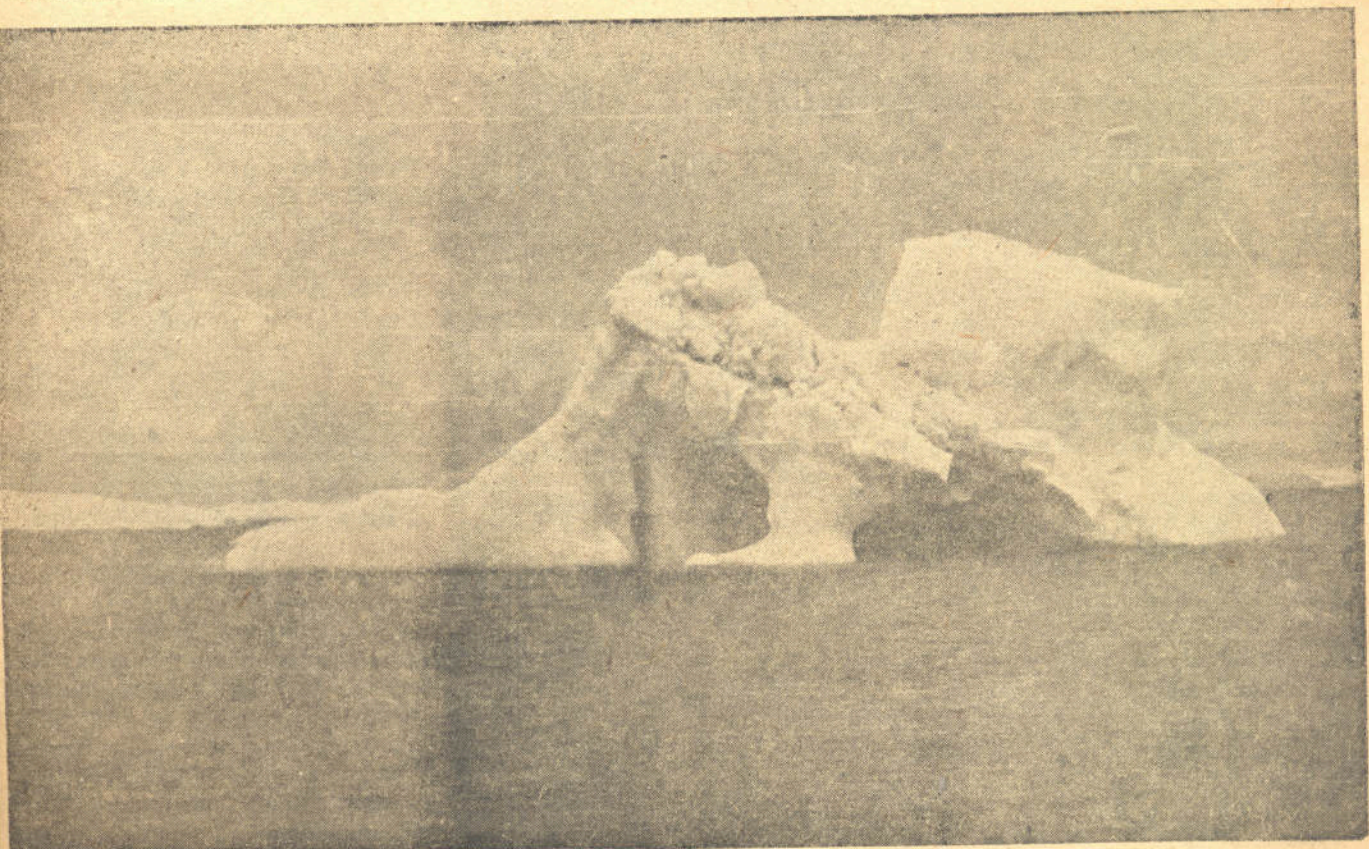
როდერიგო — ვ. გოჭიაშვილი

უძნელებს საჭმე და ამ სიძნელეში დი აქტიორი უნაკლოდ მოსჩანს.

როგორც მცარე ნაკლოვანება აღენიშნავთ მსახიობის სატანისებურ პოზას ბნედა მოსულ ოტელოს სხეულზე.

ეს არაა საჭირო.

ანი.

ახალი სააღმშენებლო მასალა

ამერიკული ჟურნალები იუწყებიან ახალი სააღმშენებლო მასალის შესახებ, რომელიც ცნობილმა ქიმიკოსმა ბურჯესმა დაამზადა. ეს მასალა წარმოადგენს თხილდან განსაკუთრებული წესით დამზადებული ფოროვან აგურს. არაჩვეულებრივად მცირე წონაუბრის (0,5) მიუხედავად, ეს აგურები იმდენად გამძლეა, რომ გამოდგება უფრო მეტსართულიანი შენობების ასაგებათ, ვიდრე ამჟამად აგებენ შეერთებულ შტატებში. ეს აგურები არ უშვებენ წყალს და ცუდად ატარებენ სითხეს. აგურების სიმსუბუქის წყალობით, მათი წყობა ექვსჯერ უფრო ადვილად ხდება, ვიდრე ჩვეულებრივი აგურის.

დამზადების დროს ამ მასალისათვის ფორმის მიცემა შეუძლებელია, ფიქრობენ, რომ იგი ფართო გავრცელებას პოულობს არა მარტო სააღმშენებლო საქმეში, არამედ სხვა დარგშიც. ნაგებობის დასამზადებლადაც კი.

მკვდარი ქალაქი

ამერიკული ფინანსიური წრეების ორგანოს „უოლ-სტრიტ ჯორნალ“-ის ცნობით კრიზისის გამომწვევად დანგრეულია ოკლაჰომის შტატის ქალაქი კარიიზი — ტყვიისა და თუთიის მრეწველობის ცენტრი.

„უკანასკნელი რამდენიმე თვის განმავლობაში, — სწერს „უოლ-სტრიტ ჟორნალ“-ი კარიიზში, — დანგრეულია ყველა სამრეწველო და სავაჭრო საწარმოები. იქ დარჩა მხოლოდ ერთი ავეჯის მაღაზია, ერთი სასურსათო

და ერთი ბენზინის სავაჭრო. გარდა ამისა, დანგრეულია 50 საცხოვრებელი სახლი, ჯერ კიდევ სამი წლის წინათ კარიიზი წარმოადგენდა სავაჭრო ცენტრს ქალაქს 5000 მცხოვრებით.

მცხოვრებთა გაქცევა კარიიზიდან და საცხოვრებელი ბინების დანგრევა აიხსნება იმით, რომ ქალაქის მიწის ნაკვეთების უმრავლესობა ეკუთვნის კომპანიას, რომელსაც ტყვის და თუთიის მალაროები აქვს. კრიზისთან დაკავშირებით კომპანიამ შესწყვიტა მალაროების ექსპლოატაცია და დიდი ხნის მუშები. უძრავ ქონებაზე დაწესებულ გადასახადის გაზარდის თავიდან ასაცილებლად კომპანიამ დაანგრია ყველა მისი კუთვნილი საცხოვრებელი ბინები“.

გავშთა სიკვდილიანობა ინგლისში

ინგლისის მუნიციპალური ექიმები აღნიშნავენ გავშთა სიკვდილიანობის არაჩვეულებრივ ზრდას მუშათა ოჯახებში.

სამხრეთ-უელსის ქალაქის რაიონებში გავშთა სიკვდილიანობა ასე გაიზარდა: ყოველ ათას ბავშვზე კვდებოდა:

	1920 წ.	1931 წ.
ჯერლიგირი	63	104
კიტ ბორი	53	90
ებერდაირი	69	87
კერფილი	72	85
ბრიდვენდი	21	82
ტალბორტის პორტი	68	81

ებერტლის რაიონში საერთოდ გავშთა სიკვდილიანობა გაიზარდა 54,3-დან 73-დღე (ათასზე). სვონსში გავშთა სიკვდილიანობა

ბელგონების მუშაკთა გაღატაკება კაპიტალისტურ ქვეყნებში. ბერლინში მხატვრები თავიანთ სურათებს ცვლიან საკვებ პროდუქტებზე და ტანსაცმელზე.

მთელს ქალაქში გაიზარდა 63-დან 69-დღე, მაგრამ მუშათა უბნებში იგი შეადგენდა: სენ-ჯონის უბანში—104, ალექსანდრას-ბანში—117, კალვის უბანში—163. იმავე დროს ბურჟუაზიით დასახლებულ უბანში (სკოტის) ბავშთა სიკვდილიანობა შეადგენდა მხოლოდ 32-ს ათასზე.

სავაჭრო გემების და ავტომობილების განადგურება კაპიტალისტურ ქვეყნებში

გერმანიის გემების პატრონებმა გადაწყვიტეს განადგურონ სახლგანაო ტრანსპორტის 400.000 ტონა ანუ მთელი სავაჭრო ფლოტის 10 პროც.

იაპონიაშიც გადაწყვეტილია მოსპონ ახლნივე ტონაჟი იმ პირობით, რომ განადგურებულ გემების ორი ტონას ნაცელად. აკრებული იქნება 1 ტონა.

✱

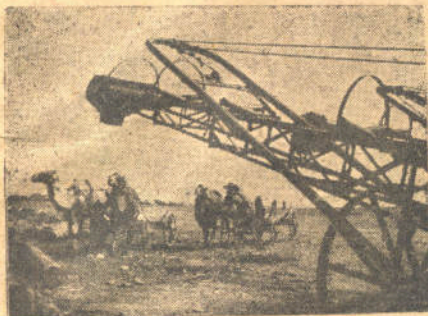
თავის დროზე ბურჟუაზიული პრესა წამოაღწეა აღნიშნა, რომ შეერთებულ შტატებში ხუთ მცხოვრებზე მოდის ერთი ავტომობილი და რომ მრავალ მუშათა ოჯახს ჰყავს საკუთარი ავტომობილი. მაგრამ კრიზისმა ნიადგი გამოაცალა „ავტომობილების“ ავტომობილების წყრილი მკატრონეები იძულებული შეიქნენ სამართლებრივად გაეყიდათ თავიანთი მანქანები. როგორც დეტროიტის რაიონის ოფისიდან, სულ განადგურებული (სამსალოთ გაყიდულია) 8 მილიონი ავტომობილი, ე. ი. მთელი რაოდენობის 36 პროც. ამავე დროს არაჩვეულებრივად დაცვა საავტომობილო მრეწველობის მუშობა. ოქტომბერში დამზადებული იქნა მხოლოდ 50.270 მსუბუქი და საბარგო ავტომობილი, ე. ი. 42 პროცენტით ნაკლები, ვიდრე სექტემბერში და 38 პროცენტით ნაკლები, ვიდრე 1931 წლის ოქტომბერში. 1932 წლის პირველ 10 თვეში დამზადებული იქნა 1.260 ათასი ავტომობილი, ე. ი. 45 პროცენტით ნაკლები, ვიდრე წარსული წლის იმავე პერიოდის განმავლობაში.

სახლი ინჟინერ-ტექნიკოსებისათვის 20 ბინით აგებული ქ. ორჯონიკიძეში (ყოფ. კავკავი). მშენებლობა დაიწყო 1929 წ. ივლისში და დამთავრდა ოქტომბრის 10 წლის თავისათვის.

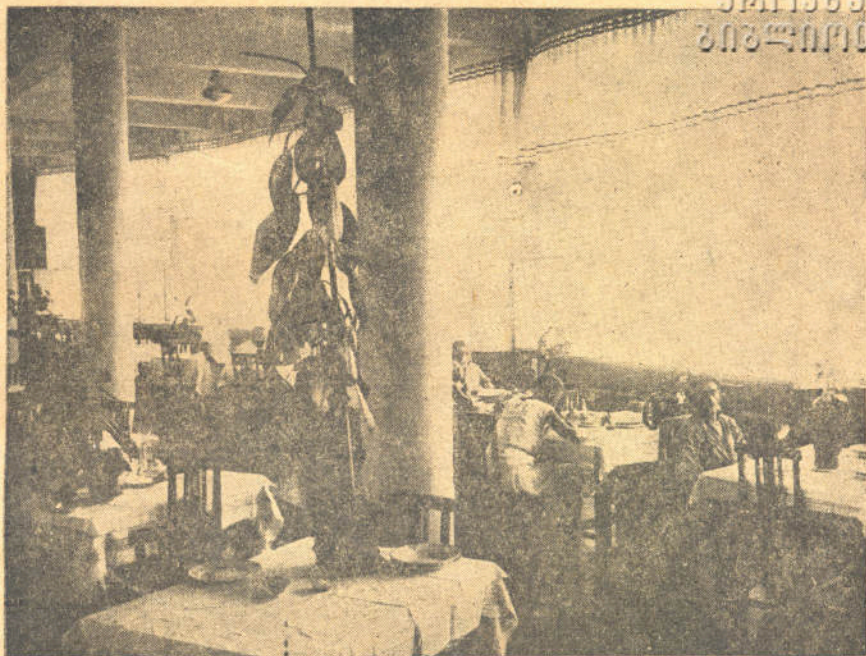

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ქ. ჩელიაბინსკის (ურალი) მოსახლეობა ყოველწლიურად იზრდება. გაყვანილია ტრამვაი, წყალსადენი, ფართოდ გაიშალა ახალი ჩვენებლობა. მიმდინარე წელს მშენებლობაზე დაიხარჯა 21 მილ. მანეთი.

სურათში: ახალი საბჭოთაო ჩელიაბინსკში 400 კაციხათვის.

დნეპროპეტროვის სოციალისტური ქალაქი „კომუნა-სახლიდან“ მოეწყო კაფე-სასადილო.

სურათში: კაფე-სასადილო შიგნიდან (სადილობის დროს).

26-ის სახელობის არტელმა გაიმარჯვა სწავშირო კონკურსში

საზოგადოებრივი კვების ეროვნულ-საშემოთის დამკვეთი

თბილისის ტრამვაის პარკის სასადილო ერთ-ერთი საუკეთესო დასურული სასადილოა თბილისში; დღეში უშვებს ორ კერძიდან შემდგარ 1800 სადილს. სასადილომ საკოლმეურნეო ბაზრობის დროს დაამზადა პროდუქტები და წვრილფეხა საკლავი საქონელი.

სურათზე—ტრამვაელთა სამზარეულოს საუკეთესო დამკვეთი—უფროსი მზარეული ამა. კუგლაშვილი, რომელიც სადილებზე ხარისხის გაუმჯობესებისა და აქტიური საზოგადოებრივი მუშაობისათვის დაჯილდოებულია ერთი თვის ხელფასით.

26-ის სახელობის საშინამრეწველო არტელი (თბილისი) ნარჩენებიდან და უტილ-ნედლეულიდან ამზადებს გლეხური ასორტიმენტის ფეხსაცმელს, ნარდ სამუშაოს შე-მოღებისა და შრომის სოციალისტური მეთოდების ფართოდ გამოყენების გზით არტელ-მა პირველმა მოიპოვა საკავშირო კონკურსში—152.000 მანეთის ფართო მოხმარების საგნების გამოშვებით.

მეოთხე კვარტალში გეგმით არტელს უნდა გამოეშვა 144 მანეთის ფეხსაცმელი, შემხვედრი გეგმით ეს პროგრამა 200.000 მანეთამდე იქნა გადიდებული.

არტელს აქვს სანიმუშო სასადილო, რომელიც ყოველდღიურად უშვებს 600 იაფ და ნოყიერ სადილს.

სურათში — მუშები სადილობის დროს.

შანი 25 პაპ.

საქართველოს
ზოგადი განათლების
მინისტრის
გამოცემის
სამსახური